

NOZARU MINISTRIJU PRIORITĀTES OECD KOMITEJĀS UN REKOMENDĀCIJU IEVIEŠANA

EKONOMIKAS ATTĪSTĪBAS UN PĀRSKATU ANALĪZES KOMITEJA

- 2020. gada 17. jūnijā tika prezentēts Latvijas un OECD sadarbības projekta “Mājokļu pieejamība Latvijā” gala nodevums (*Policy actions for affordable housing in Latvia*¹) par mājokļu pieejamības Latvijā rezultātiem un projektā sagatavotajiem priekšlikumiem mājokļu pieejamības veicināšanai.
- OECD rekomendācijas Latvijai mājokļu politikas izveidei:
 - uzlabot mājokļu pieejamības un kvalitātes izvērtējumu un novērtēt mājokļu vajadzības, veicot visaptverošu mājokļu tehniskās kvalitātes izvērtējumu un uzlabojot iespējas sekot līdzi mājokļu pieejamībai;
 - investēt kvalitatīvu mājokļu pieejamībā un samazināt būvniecības izmaksas, apsverot ilgtspējīga pašfinansējoša fonda izveidi, lai atbalstītu dzīvojamā fonda atjaunošanu, kur šādi ieguldījumi ir rentabli, un jaunu izmaksu ziņā pieejamu mājokļu būvniecību; samazinot ar būvniecību saistītās administratīvās izmaksas; un izzinot inovatīvu pieeju izmantošanu, lai būvētu pieejamus mājokļus ar augstākiem vides standartiem un kvalitāti, bet par zemākām izmaksām;
 - attīstīt pieejamāku un pievilcīgāku komerciālo īres tirgu, nodrošinot vienādus nosacījumus visiem komerciālā īres tirgus dalībniekiem, tādējādi atbalstot pieejamākas un pievilcīgākas īres iespējas, īpaši Rīgas reģionā un citās pilsētvides teritorijās, un dažādojot mājokļu piedāvātāju loku;
 - samazināt “neatbalstītā vidusslāņa” apmēru, pilnveidojot mājokļu atbalsta apmēra noteikšanu dažādām mājtsaimniecībām, apsverot mājokļu atjaunošanas programmas izstrādi; palielinot mājokļu atbalstu zemu ienākumu mājtsaimniecībām; un nosakot mājokļa atbalsta apmēru vidēju ienākumu mājtsaimniecībām, tostarp ģimenēm ar bērniem, ņemot vērā ienākumu un mājokļa izmēra kritērijus.
- Atbilstoši OECD rekomendācijām Ekonomikas ministrija līdz 2021. gada beigām plāno izstrādāt visaptverošu mājokļu politikas stratēģiju – ilgtermiņa dokumentu, kas noteiks mājokļu politikas mērķus turpmākajiem gadiem, paredzēs inovatīvus risinājumus un nepieciešamo finansējumu konstatēto problēmu risināšanai, kā arī atbalsta programmu veidošanu mājokļa pieejamībai, kas mērķētas uz atsevišķām sabiedrības grupām, piemēram, ģimenēm ar bērniem.
- Ekonomikas ministrijas eksperti aktīvi iesaistās citu OECD valstu Ekonomikas pārskatu analīzē. Latvijas viedokļa sagatavošanā par šiem pārskatiem tiek iesaistītas arī citas nozaru ministrijas. Latvija bija noteikta kā vērtētājvalsts Austrijai. 2019. gada 3. oktobrī Ekonomikas ministrijas eksperti OECD Ekonomikas attīstības un pārskatu analīzes komitejā (*Economic Development and Review Committee – EDRC*) prezentēja Latvijas vērtējumu par OECD Ekonomikas pārskata projektu par Austriju. Ekonomikas

¹ <http://www.oecd.org/economy/latvia-economic-snapshot/>

ministrijas eksperti arī turpmāk iesaistīsies citu OECD valstu Ekonomikas pārskatu vērtēšana – Latvija ir nozīmēta par vērtētājvalsti Igaunijai un Izraēlai. OECD Ekonomikas pārskatu izvērtēšana ir nozīmīgs darbs un ieguldījums Latvijas attīstībai, jo šajā procesā notiek apmaiņa ar labās ekonomiskās politikas prakses piemēriem.

EKONOMISKĀS POLITIKAS KOMITEJA

- Komiteja sniedz ieguldījumu atbildīgas strukturālās, fiskālās un monetārās politikas veidošanā un finanšu stabilitātes nodrošināšanā OECD dalībvalstīs.
- Īpašu uzmanību komiteja velta ekonomiskās situācijas analīzei pasaulē un OECD valstīs, kā arī izstrādā nepieciešamo reformu un valdības politikas pasākumu virzienus dalībvalstīm.
- Komitejas ietvaros pastiprināta uzmanība tiek pievērsta produktivitātes jautājumam – analīze par produktivitātes izmaiņu dinamiku un faktoriem, kas to nosaka, kā arī pasākumu, kas nodrošinātu produktivitātes izaugsmes pieaugumu, izstrāde.
- Produktivitātes analīze ir starp prioritārajiem jautājumiem arī Latvijā. Finanšu ministrija un Ekonomikas ministrija regulāri seko OECD pētījumiem par produktivitāti un piedalās pasākumos, ko organizē OECD Globālās produktivitātes forums, lai attīstītu un nostiprinātu izpratni un analītisko kapacitāti par produktivitātes nozīmi, riskiem un izaicinājumiem.

Īstermiņa ekonomisko prognožu darba grupas ietvaros:

- Finanšu ministrija veic pārrunas un nodrošina informāciju par makroekonomisko rādītāju izaugsmes prognozēm un vispārējās valdības budžeta datiem. Balstoties uz sniegto informāciju, OECD sagatavo izvērtējumu par Latvijas ekonomisko situāciju un izstrādā ekonomiskās izaugsmes prognozes.
- Finanšu ministrija, izstrādājot tautsaimniecības izaugsmes prognozes, izmanto OECD globālās ekonomiskās attīstības vērtējumu un pasaules izaugsmes prognozes, kas sniedz padziļinātu informāciju par ārējās vides situāciju, tās izmaiņām un potenciālo ietekmi uz Latvijas ekonomikas perspektīvām.

KUKUĻOŠANAS APKAROŠANAS STARPTAUTISKAJOS BIZNESA DARĪJUMOS DARBA GRUPA (WGB)

- 2019. gada 8.–11. oktobra WGB plenārsēdes laikā tika izskatīts un pieņemts Latvijas 3. fāzes novērtējums. Tā ietvaros tika vērtēta gan Latvijas 2. fāzes ziņojumā iekļauto rekomendāciju izpilde, gan Latvijas normatīvo aktu atbilstība OECD 1997. gada 21. novembra Konvencijas par ārvalstu amatpersonu kukuļošanas apkarošanu starptautiskajos biznesa darījumos, 2009. gada Rekomendācijas par turpmāku cīņu ar ārvalstu amatpersonu kukuļošanas apkarošanu starptautiskajos biznesa darījumos (*2009 Recommendation of the Council for Further Combating Bribery of Foreign Public Officials in International Business Transactions*)² un 2009. gada Rekomendācijas par nodokļu pasākumiem turpmākai ārvalstu amatpersonu kukuļošanas apkarošanai starptautiskajos biznesa darījumos (*2009 Recommendation of the Council on Tax*

² <http://www.oecd.org/daf/anti-bribery/oecdantibriberyrecommendation2009.htm>

Measures for Further Combating the Bribery of Foreign Public Officials in International Business Transactions)³ prasībām, kā arī noteikto prasību efektīva izpilde attiecībā uz ārvalstu amatpersonu kukuļošanas apkarošanu starptautiskajos biznesa darījumos, izmeklēšanas, prokuratūras un tiesas iestāžu spējas izmeklēt un iztiesāt šādus noziedzīgos nodarījumus, amatpersonu un sabiedrības informētības līmenis par ārvalstu amatpersonu kukuļošanas negatīvajām sekām un paveiktais noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizācijas novēršanā un apkarošanā. Latvijas 3. fāzes novērtējumu veica eksperti no Čehijas, Meksikas un OECD sekretariāta.

- WGB Latvijas 3. fāzes ziņojumā secināja, ka Latvija ir turpinājusi uzlabot tiesisko regulējumu, kas kriminalizē ārvalstu valsts amatpersonu kukuļošanu un ar to saistīto noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizāciju. Vienlaikus WGB uzsver, ka ir nepieciešams nodrošināt šo tiesību normu efektīvu piemērošanu. Lai sasniegtu labākus rezultātus attiecībā uz cīņu ar ārvalstu amatpersonu kukuļošanu un ar to saistīto noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizāciju, WGB Latvijai rekomendē veikt virkni pasākumu, tostarp:
 - Nodrošināt pietiekošus resursus un ekspertīzi atbildīgajām iestādēm, lai tās spētu efektīvi izmeklēt un saukt pie atbildības personas par ārvalstu amatpersonu kukuļošanu un ar to saistīto noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizāciju.
 - Uzlabot kriminālvajāšanu rezultātus attiecībā uz uzņēmumiem, jo īpaši Latvijas finanšu institūcijām un citām juridiskām personām, kas ir iesaistītas ārvalstu amatpersonu kukuļošanas shēmās, un ar to saistītā noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizācijā.
 - Uzlabot sadarbību starp Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroju, Valsts policiju un prokuroriem un ieviest stratēģisku pieeju ārvalstu amatpersonu kukuļošanas lietu un ar to saistītas noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizācijas izmeklēšanā.
 - Stiprināt spējas atklāt ārvalstu amatpersonu kukuļošanas gadījumus.
 - Nodrošināt Finanšu un kapitāla tirgus komisijas efektīvu darbību, tādējādi veicinot ārvalstu amatpersonu kukuļošanas un ar to saistītas noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizācijas novēršanu un atklāšanu.
- Kopumā Latvijas 3. fāzes ziņojumā Latvijai izteiktas 44 rekomendācijas, kuras paredz praktiskus pasākumus, kas vērsti uz efektīvāku ārvalstu amatpersonu kukuļošanas un ar to saistītas noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizācijas atklāšanu, izmeklēšanu un saukšanu pie atbildības, nosakot efektīvus, samērīgus un atturošus sodus. 3. fāzes novērtējuma ietvaros Latvijas atbildīgās iestādes sniedza rakstveida atbildes uz OECD anketas jautājumiem un papildjautājumiem, kā arī 2019. gada 20.–24. maijā WGB novērtēšanas grupa apmeklēja Rīgu. Vizītes laikā WGB novērtēšanas grupa tikās t.sk., ar ALTUM pārstāvjiem. Par visām 3. fāzes rekomendācijām Latvijai ir jāsniedz rakstisks ziņojums līdz 2021. gada oktobrim.
- ALTUM plānotās darbības rekomendāciju ieviešanai līdz 2021. gada 1. augustam ietver:
 - Noteikt to klientu profilu, kam pirms darījuma attiecību uzsākšanas nepieciešams iesniegt izziņu no Soda reģistra.

³ <http://www.oecd.org/ctp/crime/2009-recommendation.pdf>

- Iesniegt priekšlikumus grozījumiem tiesību aktos, nodrošinot ALTUM bezmaksas piekļuves tiesības Sodu reģistram;
 - Turpināt veikt klienta izpēti atbilstoši spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem, kā arī kontrolējošo iestāžu sniegtajām rekomendācijām.
 - Kompetento iestāžu rīkoto apmācību apmeklējums.
- Līdz šim jau ir veikta virkne uzlabojumu ALTUM iekšējos normatīvos, tai skaitā attiecībā uz klienta izpēti procesa veikšanu un informācijas gūšanu par patiesajiem labuma guvējiem un klientu iekšējās vadības un kontroles sistēmām un ētikas kodeksu gadījumos, kad paredzēti publiskie iepirkumi.
 - Lai nodrošinātu minēto rekomendāciju izpildi noteiktajos termiņos, Ministru kabinets 2020. gada 28. aprīlī apstiprināja Tieslietu ministrijas sadarbībā ar atbildīgajām iestādēm izstrādāto informatīvo ziņojumu “Par Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas Kukuļošanas apkarošanas starptautiskajos biznesa darījumos darba grupas 3. fāzes Latvijas novērtējuma ziņojumu, tajā izteiktajām rekomendācijām un to izpildes nodrošināšanu”. Minētajā informatīvajā ziņojumā ir iekļauts pielikums “Pasākumu un uzdevumu plāns OECD WGB 3. fāzes rekomendāciju izpildei”, kas nosaka atbildīgās institūcijas, konkrētus izpildāmos uzdevumus un to izpildes termiņus, lai nodrošinātu savlaicīgu WGB izteikto rekomendāciju izpildi.
 - Attiecībā uz Latvijas ekspertu iesaisti OECD darbā, tostarp, dalību citu valstu izvērtējumos, ir jāmin Latvijas dalība Kostarikas 2. fāzes novērtējumā. Saskaņā ar OECD 1997. gada 21. novembra Konvencijas par ārvalstu amatpersonu kukuļošanas apkarošanu starptautiskajos biznesa darījumos 12. pantu tās dalībvalstīm ir jāveic savstarpējs Konvencijas prasību izpildes novērtējums. Kostarikas 2. fāzes novērtējumu kopā ar Tieslietu ministrijas pārstāvi veica eksperts no Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja, kā arī eksperti no Peru. Kostarikas 2. fāzes novērtējums tika izskatīts un apstiprināts 2020. gada marta WGB plenārsēdē.
 - Papildus norādāms, ka Latvija tika arī uzaicināta veikt Slovēnijas 4. fāzes novērtējumu kopā ar ekspertiem no Luksemburgas. Latviju šajā novērtējumā pārstāv eksperti no Ģenerālprokuratūras un Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja. Tiek plānots, ka Slovēnijas 4. fāzes novērtējuma ziņojums tiks izskatīts WGB 2021. gada marta plenārsēdē.

KORPORATĪVĀS PĀRVALDĪBAS KOMITEJA

- OECD Korporatīvās pārvaldības komitejas pamatmērķis ir veicināt politikas veidotāju un ieviešēju izpratni par labu korporatīvo pārvaldību un nepieciešamajām reformām labas korporatīvās pārvaldības ieviešanā un stiprināšanā. Lai to sasniegtu, komiteja veic dažādus izvērtējumus un datu un informācijas apkopojumus.
- Pārskata periodā komiteja noslēdza darbu pie pētījuma (*peer review*) par valdes un padomes locekļu pienākumiem un atbildību komercsabiedrību grupās. Minētais pētījums būs labs informācijas avots, Latvijai pārskatot savu nacionālo koncernu tiesisko regulējumu.
- Komiteja turpina darbu pie Korporatīvās pārvaldības *Factbook* nākamā izdevuma, kurā salīdzinošā veidā būs apkopota informācija par dažādiem aktuāliem korporatīvās

pārvaldības jautājumiem ne tikai OECD dalībvalstīs, bet arī vairākās citās OECD sadarbības valstīs. Latvija izmanto Korporatīvās pārvaldības *Factbook* dažādu korporatīvās pārvaldības aspektu izpētei.

- Ņemot vērā COVID-19 izraisītās krīzes ietekmi uz dažādiem korporatīvās pārvaldības jautājumiem, komiteja veica aptauju un apkopoja OECD dalībvalstu un OECD sadarbības valstu veiktos ārkārtas un citus pasākumus korporatīvās pārvaldības jomā, kā arī organizēja neklātienēs diskusiju par šiem jautājumiem. Minētajā diskusijā Latvija dalījās savā pieredzē un prezentēja grozījumus Komerclikumā par attālināto dalību dalībnieku (akcionāru) sapulcēs.
- G20/OECD Korporatīvās pārvaldības principi tiek izmantoti, lai pilnveidotu nacionālo korporatīvās pārvaldības regulējumu un praksi.

VALSTS KAPITĀLSABIEDRĪBU PĀRVALDĪBA

Darba grupas darbības galvenās prioritātes:

- Darba programmas 2021.– 2022. gadam izstrāde un izskatīšana, tai skaitā diskusija par prioritārajiem tematiskajiem darba virzieniem, kur lielā mērā ir vienprātība, ka turpmākais darbs jāsaista ar darba grupas pamata kompetencēm (OECD korporatīvās pārvaldības vadlīniju valsts uzņēmumiem īstenošanas monitorings un pretkorupcijas un godprātības vadlīniju ieviešanas atbalsts), neskarot ārpus tām esošus jautājumus, pat ja tiem ir saistība ar valsts kapitālsabiedrību pārvaldību.
- Darbs pie starptautiskos darījumos iesaistītu valsts kapitālsabiedrību informācijas atklāšanas standarta izstrādes starptautiskā mērogā aktīvām valsts kapitālsabiedrībām konkurences neitralitātes principa kontekstā.
- Ziņojuma par OECD korporatīvās pārvaldības vadlīniju valsts kapitālsabiedrībām ieviešanu OECD dalībvalstīs izstrāde un izskatīšana darba grupā.
- Darba grupā OECD paplašināšanās procesa ietvaros tika izskatīts gala ziņojums un secinājumu projekts par Kostarikas valsts kapitālsabiedrību pārvaldības reformu gaitu, noslēdzot darba grupas veikto izvērtējuma procesu un sniedzot pozitīvu darba grupas atzinumu par līdz šim īstenotajām reformām un Kostarikas valdības gatavību turpināt darbu pie valsts kapitālsabiedrību pārvaldības pilnveidošanas.
- Darba grupas darba ietvaros tika īstenoti vairāki OECD sadarbības projekti, tai skaitā tika veikta Bulgārijas valsts kapitālsabiedrību pārvaldības sistēmas izvērtēšana, izstrādājot par to atsevišķu OECD ziņojumu un sniedzot atbalstu Bulgārijas Finanšu ministrijai jauna Valsts kapitālsabiedrību pārvaldības likuma izstrādē, kā arī sadarbībā ar Norvēģijas valdību tika īstenots OECD projekts par valsts kapitālsabiedrību pārvaldības reformām elektroenerģijas sektorā Ukrainā, sniedzot priekšlikumus Ukrainas elektroenerģijas tirgus darbībai un elektroenerģijas sektora valsts kapitālsabiedrību pārvaldībai.

Latvijas prioritātes OECD Valsts kapitālsabiedrību pārvaldības un privatizācijas prakses darba grupas turpmākajā darbībā

- Nozīmīga prioritāte, ņemot vērā veiktā OECD pētījuma par godprātīgas uzņēmējdarbības prakses īstenošanu valsts kapitālsabiedrībās secinājumus, gan OECD līmenī, gan nacionālajā līmenī būtu OECD pretkorupcijas un godprātīgas uzņēmējdarbības vadlīniju popularizēšana un ieviešana nacionālā līmenī. Šobrīd notiek

darbs pie OECD plašāku ieteikumu izstrādes OECD pretkorupcijas un godprātīgas uzņēmējdarbības vadlīniju ieviešanai un īstenošanai, šis darbs būtu noteikti turpināms, lai sekmētu vadlīniju sekmīgu ieviešanu un īstenošanu OECD dalībvalstīs, tai skaitā Latvijā.

- Darbības programmā 2021.–2022. gadam kā iespējamās jaunās prioritātes turpmākai izpētei iezīmējās jautājumi par plašāku politikas tēmu sasaisti ar valsts kapitālsabiedrību pārvaldību identifikāciju, un sekojoši to izpēti un ieteikumu izstrādi valsts kā kapitālsabiedrību īpašnieka rīcībai, kā arī par privatizāciju un valsts līdzdalības kapitālsabiedrībās samazināšanu. Starp šādiem jautājumiem kā Latvijas valstij prioritārus varētu atzīmēt kapitālsabiedrību grupu (koncernu) pārvaldība, valsts kapitālsabiedrību valdes un padomes locekļu atlīdzības sistēmas, attīstības investīciju uzņēmumu pārvaldība, kā arī valsts lomu klimata politikas īstenošanā un atbildīgas biznesa prakses īstenošanā. Papildus jomas būtu pilnībā atkarīgas no dalībvalstu iespējamiem papildus finansējuma piešķirumiem.

OECD rekomendāciju īstenošana

- Latvija ir izpildījusi OECD rekomendācijas publiskas personas kapitālsabiedrību pārvaldības jomā, kas tika sniegtas pēc Latvijas uzņemšanas OECD. Tās ir izpildītas, veicot virkni grozījumu Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likumā (turpmāk – Kapitālsabiedrību likums), kā arī veikti uzlabojumi valsts kapitālsabiedrību pārvaldības jomā.
- 2020. gada 1. janvārī spēkā stājās grozījumi Kapitālsabiedrību likumā. Grozījumi ietver šādas nozīmīgākas izmaiņas:
 - Pilnveidota valsts un pašvaldību kapitālsabiedrību valdes un padomes locekļu atlases kārtība. Pašvaldību kapitālsabiedrību valdes un padomes locekļu nominācijas procesos jāpiemēro tādi paši principi kā valsts kapitālsabiedrību valdes un padomes locekļu atlasē. Valsts kapitālsabiedrību padomes atlasīs centralizēti. Lielajās publisko personu kapitālsabiedrībās un visās publisko personu akciju sabiedrībās padomes veidošana būs obligāta, vidēja lieluma kapitālsabiedrībās būs iespējams veidot padomi.
 - Visās valsts un pašvaldību kapitālsabiedrību padomēs vismaz puse no padomes sastāva būs neatkarīgi padomes locekļi. Precizēti neatkarīga padomes locekļa kritēriji.
 - Precizēts padomes locekļu skaits – tas nedrīkstēs būt mazāks par trīs, bet ne lielāks par septiņiem padomes locekļiem. Padomes locekļiem prēmijas netiks izmaksātas.
 - Padomei būs pienākums ne tikai apstiprināt vidēja termiņa darbības stratēģiju, bet arī uzraudzīt tās īstenošanu.
 - Pašvaldībās kapitāla daļu turētāja lēmumus turpmāk pieņems izpilddirektors.
 - Koordinācijas institūcija kontrolē kā valsts kapitāla daļu turētāji, valsts kapitālsabiedrības, pašvaldības un lielās pašvaldībām piederošās kapitālsabiedrības publisko likumā noteikto publicējamo informāciju, kā arī iekļaus attiecīgu informāciju ikgadējā pārskatā par valsts kapitāla daļām un kapitālsabiedrībām.
 - Publisko personu kapitālsabiedrībām būs jānodrošina noteiktas informācijas publiska pieejamība vismaz par pēdējiem pieciem gadiem, arī informācija par finanšu mērķu un nefinanšu mērķu īstenošanas rezultātiem. Lielajām kapitālsabiedrībām būs jāpublisko darījumi ar saistītajām pusēm. Valsts un

- pašvaldības kapitālsabiedrībām jāatklāj informācija par visām paziņotajām dalībnieku (akcionāru) sapulcēm, tajā skaitā par darba kārtību un lēmumiem.
- Ņemot vērā veiktās izmaiņas Kapitālsabiedrību likumā, tika izdoti Ministru kabineta 2020. gada 7. janvāra noteikumi Nr. 20 “Valdes un padomes locekļu nominēšanas kārtība kapitālsabiedrībās, kurās kapitāla daļas pieder valstij vai atvasinātai publiskai personai”, kas nosaka kārtību, kādā organizējams valdes un padomes locekļu nominācijas process, t.sk. centralizētais, kā arī, ņemot vērā Kapitālsabiedrību pārvaldības likumā noteikto valdes un padomes locekļu skaitu, izdoti Ministru kabineta 2020. gada 4. februāra noteikumi Nr. 63 “Noteikumi par publiskas personas kapitālsabiedrību un publiski privāto kapitālsabiedrību valdes un padomes locekļu skaitu atbilstoši kapitālsabiedrības lielumu raksturojošiem rādītājiem, valdes un padomes locekļu mēneša atlīdzības maksimālo apmēru”.
 - 2020. gada 27. jūlijā tika apstiprinātas “Ikgadējā pārskata par atvasinātai publiskai personai piederošām kapitālsabiedrībām un kapitāla daļām sagatavošanas un publiskošanas vadlīnijas”, kas paskaidro atvasinātās personas, t.sk. pašvaldību, pārskatā iekļaujamo informāciju un tās iespējamās iegūšanas avotus, un “Valsts kapitālsabiedrību vidēja termiņa darbības stratēģijas izstrādes vadlīnijas”, kas tika precizētas, ņemot vērā izmaiņas Kapitālsabiedrību pārvaldības likumā.
 - 2019. gada septembrī tika uzsākts ar Eiropas Komisijas Strukturālo reformu atbalsta dienesta un Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības bankas atbalstu valsts kapitālsabiedrību pārvaldības pilnveidošanas iespēju izpēti 2. projekts. Projekta rezultātā tiks izstrādāti priekšlikumi valsts kapitālsabiedrību kapitāla struktūras optimālai noteikšanai, lai varētu pieņemt pamatotus lēmumus par kapitāla piesaisti, dividendu izmaksu. Projekta rezultātā izstrādātie priekšlikumi tiks ņemti vērā, sagatavojot nepieciešamos grozījumus normatīvajos aktos un vadlīnijās.

Latvijas iesaiste OECD darbā valsts kapitālsabiedrību pārvaldības jomā

- Pārresoru koordinācijas centra vadītāja vietnieks Vladislavs Vesperis darbojas OECD Valsts kapitālsabiedrību pārvaldības un privatizācijas prakses darba grupas Vadības biroja sastāvā.
- Latvija ir aktīvi iesaistījusies ar savu ekspertīzi OECD darbībā citās valstīs. 2019. gada laikā V. Vesperis aktīvi iesaistījās OECD un Eiropas Komisijas projektā par valsts kapitālsabiedrību pārvaldības reformu Bulgārijā, sniedzot viedokli par OECD sekretariāta izstrādāto ziņojuma projektu un priekšlikumus jauna valsts kapitālsabiedrību pārvaldības likuma izstrādei.
- 2019. gadā un 2020. gadā V. Vesperis aktīvi iesaistījās OECD un Norvēģijas valdības projektā par valsts kapitālsabiedrību pārvaldības reformām elektroenerģijas sektorā, sniedzot priekšlikumus par OECD sekretariāta izstrādāto projekta ziņojumu, tā secinājumiem un rekomendācijām, kā arī kā viens no OECD darba grupas ekspertiem piedalījās 2020. gada janvārī Kijevā notikušajā OECD organizētajā ekspertu misijā un 2020. gada 22. jūnija projekta noslēguma pasākumā par valsts kapitālsabiedrību pārvaldības reformām elektroenerģijas sektorā.
- 2020. gadā V. Vesperis kā darba grupas pārstāvis iesaistījies Horvātijas un Eiropas Komisijas Strukturālo reformu dienesta projektā par valsts kapitālsabiedrību korporatīvās pārvaldības pilnveidošanu Horvātijā, tai skaitā piedaloties 2020. gada 24. jūnijā projekta uzsākšanas seminārā.

NODARBINĀTĪBAS, DARBA UN SOCIĀLO LIETU DIREKTORĀTS (ELSA)

Prioritātes nodarbinātības jomā:

- Direktorāta prioritāte pārskata periodā bija 2020. gada OECD Nodarbinātības pārskata izstrāde⁴ un līdz ar COVID-19 pandēmijas sākumu arī ziņojuma satura pārskatīšana un pielāgošana jaunajai realitātei un COVID-19 negatīvās ietekmes mazināšanas un seku pārvarēšanas pasākumiem.
- Nodarbinātības pārskata 2020. gada izdevumā ietvertas sekojošas tēmas:
 - Darba ņēmēju drošība un COVID-19 krīzes ietekme uz to.
 - Sākotnējais novērtējums par COVID-19 uzliesmojuma ietekmi uz darba tirgu.
 - Pārskats par ārkārtas darba tirgus un sociālās politikas pasākumiem un virzieni turpmākai politikas pielāgošanai.
 - Nestandarta darba formās nodarbināto problemātika, īpaši kontekstā ar grūtībām, ar kurām šādās formās nodarbinātajiem nākas saskarties krīzes laikā (t.sk. ierobežotais sociālās apdrošināšanas pārklājums).

Migrācijas jomā:

- Nozīmīgākais notikums pārskata periodā bija OECD Migrācijas lietu ministru sanāksme, kas notika 2020. gada 17. janvārī. Sanāksmes uzmanības centrā bija jautājumi par nākotnes izaicinājumiem pielāgotām migrācijas un integrācijas politikām. Dienu pirms ministru tikšanās notika augsta līmeņa migrācijas jautājumu forums.
- Galvenie ministru sanāksmes akcenti:
 - nepieciešamība pēc jauninājumiem darba migrācijas jomā, tai skaitā labāki mehānismi darba migrantu piesaistei, atļauju un plūsmas vadībai;
 - kontrolētas migrācijas plūsmas saskaņā ar uzturēšanas nosacījumiem;
 - inovatīvas integrācijas politikas, kas primāri vērstas uz integrāciju darba tirgū;
 - starpinstitūciju sadarbība migrācijas un integrācijas politikas ieviešanā (publiskais un privātais sektors, uzņēmēji, bezpeļņas organizācijas, vietējās organizācijas, reģionālās un arī starptautiskās institūcijas).

Sociālās politikas jomā:

- 2019. gada nogalē publiskots 2019. gada Pensiju ziņojums⁵, kura centrālā tēma ir pensiju nodrošināšana nestandarta formās nodarbinātajiem. ELSA joprojām īpašu uzmanību pievērš arī vidusšķiras attīstības problemātikai⁶.
- 2020. gada jūnijā publicēts ziņojums par LGBTI personu iekļaušanu⁷, kas ir pirmais visaptverošais pārskats par to, cik lielā mērā OECD valstu tiesību akti nodrošina vienlīdzīgu attieksmi pret LGBTI cilvēkiem. Ziņojumā analizēts tiesiskais regulējums un reglamentējošie noteikumi tādās jomās kā civiltiesības, aizsardzība pret diskrimināciju un vardarbību, kas ir būtiski svarīga seksuālo un dzimumu minoritāšu iekļaušanai. Pēc tam ziņojumā tiek pētīts, vai šie tiesību akti ir spēkā OECD valstīs, un izvērtēta iespēja veikt turpmākus pilnveidojumus.

⁴ [OECD Employment Outlook 2020: Worker Security and the COVID-19 Crisis, OECD Publishing, Paris](#)

⁵ [Pensions at a Glance 2019, OECD Publishing, Paris](#)

⁶ [Under Pressure: The Squeezed Middle Class](#)

⁷ [Over the Rainbow? The Road to LGBTI Inclusion](#)

- Ģimenes politikas jomā OECD ir uzsācis pētījumu par ģimeņu atbalsta pakalpojumu pieejamību (*family support services*). Ziņojuma publikācija plānota 2021. gada sākumā.
- Attiecībā uz OECD juridisko dokumentu ieviešanu jāatzīmē, ka ELSA ir uzsācis OECD Padomes Rekomendācijas par integrētu garīgās veselības, prasmju un darba politiku (*Recommendation on Integrated Mental Health, Skills and Work Policy [OECD/LEGAL/0420]*) ieviešanas izvērtēšanu. Labklājības ministrija sadarbībā ar Veselības ministriju ir sagatavojusi un iesniegusi informāciju par paveikto rekomendācijas īstenošanā.

Latvijas prioritātes ELSA darbā

- Labklājības ministrija ir definējusi trīs prioritātes sadarbībai ar ELSA direktorātu:
 - rīcībpolitiku pilnveide iekļaujošāka darba tirgus veidošanai un pilnvērtīgākai Latvijas iedzīvotāju cilvēkresursu potenciāla izmantošanai;
 - ienākumu nevienlīdzības un nabadzības mazināšana;
 - sociālo pakalpojumu pilnveide un deinstitucionalizācijas ieviešana.

OECD veiktie novērtējumi (t.sk. brīvprātīgie) Labklājības ministrijas kompetences jomās un paveiktais rekomendāciju ieviešanā

- Pētījuma “Latvijas aktīvās darba tirgus politikas izvērtējums, Cilvēku sasaiste ar darbavietām” (*Evaluating Latvia's Active Labour Market Policies, Connecting People with Jobs*) ietvaros OECD no 2017. gada veica Latvijas darba tirgus politikas izvērtējumu. Balstoties uz sniegtajām rekomendācijām darba tirgus politikas pilnveidei, pārskata periodā tika ieviestas šādas izmaiņas:
 - COVID-19 pandēmijas kontekstā pagarināts maksimālais bezdarbnieku dalības algotajos pagaidu sabiedriskajos darbos ilgums no līdzšinējiem četriem līdz sešiem mēnešiem. Vienlaikus tika paplašināts pagaidu nodarbinātības pakalpojumu klāsts, ieviešot jaunu atbalsta pasākumu bez darba esošiem augstākās izglītības iestāžu (augstskolu un koledžu) studentiem.
 - Tika precizēti bezdarbnieku profesionālās tālākizglītības un neformālās izglītības programmu saraksti, kā arī apstiprināts tiešsaistes platformu saraksts, kas bezdarbniekiem ar augstāku kvalifikāciju sniedz iespēju apgūt dažādus kursus e-vidē atbilstoši savam profilam.
 - Lai veicinātu apmācību procesa uzraudzību un kopumā sekmētu pieaugušo izglītības kvalitāti Nodarbinātības valsts aģentūras (turpmāk – NVA) organizētajā apmācību kuponu sistēmā, pilnveidots kvalitātes uzraudzības process, piesaistot par sadarbības partneri Izglītības kvalitātes valsts dienestu, kurš īsteno profesionālās tālākizglītības un pilnveides, kā arī neformālās izglītības programmu papildu uzraudzību un izvērtēšanu atbilstoši izglītības kvalitāti reglamentējošajiem normatīvajiem aktiem. Plānots pilnveidot arī NVA īstenoto attālināto programmu ekspertīzi un īstenošanas uzraudzību.
 - Izstrādāti priekšlikumi Nacionālā attīstības plāna potenciālajiem investīciju virzieniem darba tirgus jomā un turpmākai ES fondu finansējuma piesaistei 2021.–2027. gada plānošanas periodā, lai turpinātu bezdarbnieku profilēšanas rīku pilnveidi, pakalpojumu digitalizāciju, darba devēju motivēšanu izmantot NVA pakalpojumus un pilnveidot datu infrastruktūru.

- Labklājības ministrija 2020. gada 5. februārī rīkoja semināru par OECD darbu pensiju politiku izvērtēšanas jomā un diskusiju par OECD 2019. gada pensiju ziņojumu (*Pensions at A Glance*) un tā secinājumiem. Seminārā OECD kolēģi sniedza vispārīgu informāciju par OECD dalībvalstu aktualitātēm pensiju jomā. Atsevišķa semināra sesija bija veltīta nestandarta darba formām, aplūkojot šajos režīmos nodarbināto skaita pieauguma ietekmi uz sociālās apdrošināšanas iemaksu iekasēšanu. Seminārā tika sniegts salīdzinājums, kā Latvijas pieeja nestandarta darba formu iekļaušanas jomā izskatās salīdzinājumā ar citām OECD valstīm. Seminārā piedalījās labklājības nozares eksperti, sociāli partneri, Latvijas Bankas, privāto pensiju fondu pārvaldītāji, akadēmiskās jomas pārstāvji.
- Pārskata periodā ieviestas izmaiņas, pamatojoties uz OECD sniegtajām rekomendācijām par Latvijas pensiju sistēmas izvērtējumu.
 - Priekšlikumi izmaiņām minimālo ienākumu atbalsta sistēmā konceptuāli tika atbalstīti ar 2019. gada 22. augusta Ministru kabineta rīkojumu Nr. 408 “Par Plānu minimālo ienākumu atbalsta sistēmas pilnveidošanai 2020.-2021. gadam”.
 - Attiecīgi ieviestās izmaiņas no 2020. gada 1. janvāra:
 - a) paaugstināta minimālās vecuma pensijas aprēķina bāze no līdzšinējiem 64,03 līdz 80 eiro, personām ar invaliditāti kopš bērnības no līdzšinējiem 106,72 līdz 122,69 eiro;
 - b) paaugstināta minimālās invaliditātes pensijas aprēķina bāze no līdzšinējiem 64,03 līdz 80 eiro, personām ar invaliditāti kopš bērnības no līdzšinējiem 106,72 eiro līdz 122,69 eiro;
 - c) paaugstināts valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta apmērs personām ar invaliditāti vispārējā gadījumā no līdzšinējiem 64,03 līdz 80 eiro un personām ar invaliditāti kopš bērnības no līdzšinējiem 106,72 līdz 122,69 eiro. Personām ar I un II invaliditātes grupu, aprēķinot valsts sociālā nodrošinājuma pabalstu, attiecīgi tiek piemērots koeficients 1.3 un 1.2.;
 - Līdz ar Latvijas Republikas Satversmes tiesas 2020. gada spriedumu par garantētā minimālā ienākuma līmeņa, trūcīgas personas ienākuma līmeņa un valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta apmēru pārskatīšanu Labklājības ministrija vienotā pakotnē gatavo metodoloģiski pamatotu un sociālekonomiskajai realitātei atbilstošu piedāvājumu minimālo ienākumu sliekšņu paaugstināšanai, ko iesniegs izskatīšanai Ministru kabinetā un Saeimā. Lēmums par piedāvāto risinājumu ieviešanu ar 2021. gadu tiks pieņemts budžeta veidošanas procesā.
- Nākotnes projektu kontekstā jāatzīmē, ka tiek plānota partnerība ar OECD Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta 2014.–2021. gada periodam līdzfinansētās programmas “Starptautiskā policijas sadarbība un noziedzības apkarošana” projekta “Atbalsts *Barnahus* ieviešanai Latvijā” ietvaros. Tiek plānota OECD piesaistīšana vispusīga izvērtējuma veikšanā par to, kā tiek ievērotas no vardarbības cietušo bērnu un viņu ģimeņu tiesības un intereses katrā no sistēmas posmiem gan attiecībā uz sniegtajiem pakalpojumiem un atbalstu, gan pieeju taisnīgai tiesai. Tāpat plānots veikt starpdisciplināras un starpinstitucionālas sadarbības modeļa “Bērna māja” ieviešanas izmaksu un ieguvumu analīzi (*cost-benefit analysis*). Pēc projekta ietvaros izraudzīto risinājumu, finanšu ieguldījumu un Bērna mājas institucionālā novietojuma apstiprināšanas Ministru kabinetā plānota projekta līguma parakstīšana un projekta uzsākšana.

VESELĪBAS KOMITEJA (HC)

- Veselības komitejas mērķis ir palīdzēt valstīm sasniegt augstas veikspējas veselības sistēmas, mērot veselības sistēmu darbības rezultātus un resursu izmantošanu un analizējot politikas, kas uzlabo veselības aprūpes pieejamību, efektivitāti un kvalitāti. Veselības komiteja arī sniedz ieguldījumu OECD mēroga iniciatīvās, piemēram, par iekļaujošu izaugsmi un jaunu pieeju ekonomikas izaicinājumiem, kā arī sadarbojas ar citām OECD struktūrām un komitejām.
- Veselības komiteja organizē četru pastāvīgo ekspertu grupu (Sabiedrības veselības ekonomikas ekspertu darba grupa, Veselības statistikas darba grupa, Veselības aprūpes kvalitātes un iznākumu darba grupa, Zāļu un medicīnisko ierīču darba grupa), kā arī atsevišķiem jautājumiem paredzēto *ad hoc* grupu darbu, kurās piedalās Veselības ministrijas un tās padotības iestāžu eksperti. Veselības ministrijas valsts sekretāra vietnieks vai viņa deleģēts pārstāvis piedalās Apvienotā vecāko budžeta un veselības amatpersonu tīkla (*Joint Network of Senior Budget and Health Officials*) sanāksmēs.
- 2019. gada 20.–21. novembrī Veselības ministrijas delegācija valsts sekretāres Dainas Mūrmanes-Umbraško vadībā piedalījās OECD un Dānijas valdības rīkotajā augsta līmeņa politikas forumā “Veselība 21. gadsimtā: dati, politika un digitālā tehnoloģija” (*Health in the 21st century: data, policy, and digital technology*). Forumā tika apspriestas trīs jomas, kas tiek uzskatītas par vitāli svarīgām veselības aprūpē, lai izklūtu no stāvokļa “ir dati – nav informācijas” (*data rich, information poor*): pacientu datu privātuma nodrošināšana; iespējas veselības aprūpes speciālistiem; digitālā transformācija, veidojot pareizu normatīvo, ekonomisko un pārvaldības vidi.

IZGLĪTĪBAS POLITIKAS KOMITEJA (EDPC)

- EDPC mērķis ir palīdzēt OECD dalībvalstīm izstrādāt efektīvu un uz pierādījumiem balstītu izglītības politiku, lai sasniegtu individuālos, sociālos, kultūras un ekonomiskos mērķus.
- EDPC prioritātes: 1) stiprināt sociālo un ekonomisko līdzdalību, attīstot nepieciešamās prasmes un; 2) atbalstīt OECD dalībvalstis efektīvu izglītības reformu īstenošanā no pirmsskolas līdz augstākajai izglītībai, kā arī pieaugušo izglītībā.
- Latvija saņem OECD atbalstu, piedaloties šādās aktivitātēs:
 - OECD Starptautiskā skolēnu novērtēšanas programma (PISA);
 - Izglītības politiku apskats;
 - Izglītības pētījumu un inovāciju centra (CERI) darbs;
 - OECD izglītības indikatori un statistikas datu apkopojumi (INES);
 - Pieaugušo prasmju apsekojums (PIAAC);
 - OECD Prasmju stratēģija;
 - Starptautiskais mācību vides pētījums (TALIS).
- 2019. gada novembrī Tokijā notikušajā OECD Nacionālo ekspertu grupas par efektīvu mācību vidi sēdē tika izskatīts OECD ziņojums par OECD Padomes rekomendācijām par pamatnostādņēm par drošību zemestrīcē skolās (*OECD Recommendation Concerning Guidelines on Earthquake Safety in Schools (2005)*) īstenošanu OECD dalībvalstīs laika posmā no 2015. līdz 2019. gadam. Ziņojumā tika iekļauta informācija arī par situāciju Latvijā.

- 2019. gada 17.–19. novembra EDPC sanāksme bija veltīta OECD Izglītības un prasmju direktorāta Darba un budžeta programmas 2021.–2022. gadam prioritāšu noteikšanai (*prioritization exercise*). Prioritāšu noteikšanas mērķis ir finansējumu koncentrēt virzieniem ar vislielāko pievienoto vērtību un potenciālu veicināt pārmaiņas OECD valstu nacionālajās izglītības sistēmās, vienlaikus nodrošinot stratēģiski orientētu un nesadrumstalotu direktorāta darbu.
- Kā nozīmīgākās sadarbībai OECD Latvija noteica šādas jomas: nākotnes izglītības saturs un prasmes, viedie dati, digitālās tehnoloģijas un mākslīgais intelekts izglītībā, pirmsskolas izglītība digitālajā pasaulē, izaicinājumi pārejas posmā no/uz vidējo izglītību, augstākās izglītības sistēmu sniegums, profesionālā un pieaugušo izglītība, dažādība izglītībā iekļaujošai sabiedrībai un ilgtspējīgai attīstībai, skolotāju un mācītspēku profesionālā kompetence.
- 2019. gada rudens sesijā tika uzsākta EDPC Globālo attiecību stratēģijas pārskatīšana, kas saskaņā ar Padomes lēmumu komitejām ir jāveic ne retāk kā reizi 2 gados. Latvija piedalījās Globālo attiecību stratēģijas pārskatīšanas rakstiskajā procedūrā.
- 2020. gada 6. maijā notika EDPC tiešsaistes seminārs – ideju apmaiņa par COVID-19 ietekmi uz izglītību (*Idea Exchange: COVID-19 and the impact on education*). Pasākums tika organizēts, lai valstis apmainītos ar pieredzi un labās prakses piemēriem COVID-19 izaicinājumu pārvarēšanā izglītībā. Pasākumā Latvija sniedza pārskatu par digitālajiem risinājumiem attālināto mācību nodrošināšanai ārkārtas situācijas laikā un Izglītības un zinātnes ministrijas izglītojošo TV projektu “Tava klase”.
- 2020. gada 3. jūlijā notika tika pabeigta Izglītības un prasmju direktorāta nākamās divgades budžeta plānošana. Dalībvalstis, tai skaitā Latvija, atbalstīja Sekretariāta piedāvājumu nākamās divgades programmas īstenošanai, tai skaitā budžeta sarunās rasto risinājumu, lai turpinātu sadarbību ar UNESCO ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķa Nr. 4 “Kvalitatīva izglītība” (SDG4) sasniegšanai.
- Pateicoties Latvijas delegācijas stingrajai nostājai, tika panākts nozīmīgs kompromiss attiecībā uz Krievijas Federācijas (turpmāk – KF) dalību EDPC darbā, proti, EDPC Globālo attiecību stratēģijā ir iekļauta atruna, ka KF piedalās EDPC darbā tehniskā līmenī. Šī atruna izriet no secīgiem OECD Padomes lēmumiem, kas, reaģējot uz krīzi Ukrainā, tika pieņemti 2014. gadā attiecībā uz KF iestāšanās procesa atlikšanu un dalību tā gada Ministru līmeņa Padomē. Minētās atrunas iestrādāšanā EDPC Globālo attiecību stratēģijā sekmēs OECD dalībvalstu interesēm atbilstošu un principiālu EDPC ārējo attiecību veidošanu.

Izglītības pētījumu un inovāciju centrs (CERI)

- CERI ietilpst OECD Izglītības un prasmju direktorātā un sekmē OECD EDPC darbu. Tas atbalsta OECD dalībvalstis un partnerus centienos veicināt zinātnē balstītu izglītības politikas un inovatīvas pedagoģiskās prakses attīstību. CERI veic inovatīvo (t.sk. eksperimentālo) pētniecisku darbu, kas pārsniedz vienas valsts kapacitāti, izglītības jomā un kalpo kā diskusijas platforma starp izglītības pētniekiem un politikas plānotājiem.
- CERI darbu pārrauga valde, kurā ir OECD dalībvalstu nominētie eksperti. Latvija kļuva par pilntiesīgu CERI valdes locekli 2016. gadā. Finansējums Latvijas dalībai CERI valdē ir nodrošināts līdz 2020. gadam, lēmums par Latvijas turpmāko dalību CERI valdē tiks pieņemts līdz šā gada beigām. Dalība CERI valdē ļauj dalībvalstīm izvērtēt un

ietekmēt īstenoto un plānoto pētījumu saturu un metodoloģiju, piedalīties instrumentu un rīku izstrādē, gūt aktuālāko informāciju par inovācijām izglītības zinātnes jomā, kā arī iesaistīties CERI īstenotajos projektos un pētījumos.

- Dati par Latviju tika publicēti CERI pētījuma “21. gadsimta bērni” (*21st Century Children*) ziņojumā “Emocionālā labklājība digitālajā laikmetā” (*Emotional Well-being in the Digital Age* 2019)⁸.

OECD labākās prakses un OECD juridisko instrumentu ieviešana Latvijas rīcībpolitikā

- 2019. gada 10. septembrī OECD publicēja pārskatu par izglītību *Education at a Glance 2019: OECD Indicators*⁹. Ziņojuma prezentācijas pasākums Rīgā norisinājās Latvijas Universitātes Microsoft Inovāciju centrā, kur OECD analītiķis Džovanni Marija Semeraro (*Giovanni Maria Semeraro*) prezentēja ziņojuma Latvijas datu izlasi, akcentējot rādītājus, kas raksturo jauniešu dalību profesionālajā vidējā izglītībā un vispārējā vidējā izglītībā, nodarbinātības rādītājus par Latvijas iedzīvotājiem pēc to iegūtās izglītības pakāpes u. c.
- Ziņojumā ietvertie dati un informācija ir nozīmīga nacionālās izglītības sistēmas monitoringam, pētniecībai, kā arī izglītības jomas speciālistu darbam. Ziņojums ļauj novērtēt nacionālo izglītības sistēmu un salīdzināt to ar citām valstīm, kā arī novērtēt progresu Latvijas izglītības sistēmā attiecībā pret OECD rekomendācijām izglītības sistēmas pilnveidei.
- Šobrīd sagatavošanā ir *Education at a Glance 2020* ziņojums, kura caurviju temats 2020. gadā ir profesionālā izglītība.
- 2019. gada februārī Izglītības un zinātnes ministrija noslēdza sadarbības līgumu ar Latvijas Universitāti (turpmāk – LU) par OECD Starptautiskās pieaugušo kompetenču novērtēšanas programmas pētījuma (turpmāk – PIAAC) īstenošanu. PIAAC pētījums ļaus novērtēt 16 – 65 gadus vecu Latvijas iedzīvotāju prasmes galvenajās informācijas apstrādes jomās – lasītprasmē, rēķinātprasmē un problēmu risināšanā. Rezultāti ļaus secināt, kā pieaugušie izmanto savas zināšanas un prasmes ikdienas dzīvē un darbā. Iegūtie dati ļaus analizēt neatbilstības starp prasmju piedāvājumu un pieprasījumu darba tirgū, kā arī sniegs visaptverošu ieskatu par valsts cilvēkresursu kvalitāti starptautiskā salīdzinājumā.
- Latvijā līdz šim nav veikti līdzīga mēroga pētījumi pieaugušo prasmju novērtēšanai. PIAAC pamata pētījums notiks no 2022. gada augusta līdz 2023. gada martam. 2024. gada beigās tiks publiskoti pirmie PIAAC pētījuma rezultāti. PIAAC pētījumā piedalās aptuveni 40 valstis. Projekts Latvijā tiek īstenots ar Eiropas Sociālā fonda atbalstu. Dalība PIAAC aptaujā palīdzēs pilnvērtīgi īstenot OECD iestāšanās procesa rekomendāciju izpildi.
- 2019. gada 3. decembrī tika publiskoti starptautiskās skolēnu novērtēšanas programmas PISA jaunākie (PISA 2018) rezultāti¹⁰. PISA pētījumi dod iespēju noteikt matemātikas, lasītprasmes un dabaszinātņu izglītības kvalitātes līmeni 15 gadīgo skolēnu vidū, salīdzinājumā ar citām pasaules valstīm (PISA 2018 pētījumā piedalījās 79 valstis).

⁸ <http://www.oecd.org/education/ceri/21st-century-children.htm>

⁹ Ziņojuma datu izlase par Latviju latviešu valodā pieejama:

https://izm.gov.lv/images/OECD/EAG2019_CN_LVA_Latvijas_datu_izlase.pdf Ziņojuma pilns teksts angļu valodā ir pieejams: <http://www.oecd.org/education/education-at-a-glance/>

¹⁰ https://izm.gov.lv/images/aktualitates/2019/OECD_PISA_2018.pdf

- Matemātikā Latvijas skolēnu vidējie sasniegumi ir līdz šim augstākais rezultāts 20 gados, kopš Latvija piedalās OECD PISA pētījumos. Latvija ieņem 15.-23. vietu starp OECD dalībvalstīm. Turklāt mūsu skolēnu sasniegumus matemātikā kopš 2003. gada raksturo vienmērīgi pozitīva pieauguma tendence.
- Dabaszinātņu kompetencē Latvijas skolēnu sasniegumi atbilst OECD valstu vidējam līmenim, ieņemot 21.-25. vietu. Latvijas skolēnu dabaszinātņu kompetences rādītāji liecina, ka ilgtermiņā dabaszinātņu zināšanu kvalitātes līmenis mūsu valstī ir stabils. Meitenēm sasniegumi dabaszinātnēs ir augstāki nekā zēniem.
- PISA 2018 pētījums parāda, ka Latvijas skolēniem lielāks darbs jāiegulda savas lasītprasmes uzlabošanā – te Latvijas skolēnu vidējie sasniegumi ir nedaudz zemāki nekā vidēji OECD valstīs, ieņemot 28.–35. vietu. Rīgas skolu skolēnu vidējie sasniegumi lasīšanā ir nedaudz augstāki par citu pilsētu skolēnu sasniegumiem, un ievērojami augstāki par lauku skolu skolēnu vidējiem sasniegumiem.
- 2020. gada maijā tika publicēti PISA 2018 pētījuma rezultāti par skolēnu finanšu kompetenci. Starp 20 OECD valstīm un partnervalstīm, Latvijas skolēni ar 501 punkta rezultātu ierindojas 8. vietā. Tas atbilst OECD valstu vidējam līmenim. Latvijas skolēniem sasniegumi finanšu kompetencē nav būtiski mainījušies, salīdzinot ar iepriekšējo mērījumu 2012. gadā, tomēr mūsu mērķis ir uzlabot šo rādītāju, un kompetenču pieejas ieviešana vispārējās izglītības mācību saturā ir būtisks ieguldījums šī mērķa sasniegšanā.
- 2020. gada otrajā pusē ir plānots publicēt OECD PISA 2018 pētījuma piekto un sesto sējumu par skolu organizāciju un skolēnu globālo kompetenci.
- 2020. gada pavasarī PISA valde vienojās par turpmāko PISA ciklu grafika aktualizāciju – PISA 2022 un PISA 2025. Kā arī tika izveidots jauns PISA Globālās krīzes modulis (*Global Crisis Module*) PISA 2022 pētījumam, lai labāk izprastu krīzes ietekmi uz skolēnu sniegumu un novērtētu skolēnu, skolu un izglītības sistēmu noturību pret globāliem satricinājumiem.
- 2020. gada 26. jūnijā tika publicēts Izglītības politikas apskats 2020: Latvija (*Education Policy Outlook 2020: Latvia*)¹¹. Šī iniciatīva piedāvā OECD valstu izglītības politikas un reformu salīdzinošo analīzi. 2020. gada ziņojumā par Latviju ir iekļauta jaunākā informācija par Latvijas izglītības politikas kontekstu un izaicinājumiem, izglītības reformu progresu, kā arī aktuālie statistikas dati.
- 2020. gada martā tika publicēts OECD TALIS (Starptautiskais mācību vides pētījums) 2018. gada aptaujas otrais sējums “Skolotāji un skolu vadītāji – augstu novērtēti profesionāļi”¹². TALIS ir vienīgā pasaules līmeņa aptauja, kas uz mācību procesu raugās skolotāja acīm, nodrošinot unikālu iespēju noskaidrot tieši skolotāja redzējumu par savu profesiju un skolā notiekošo.
- TALIS 2018 pētījumā ir iekļautas deviņas galvenās tēmas – skolotāju mācību prakses, skolas vadība, skolotāju profesionālās prakses, skolotāju izglītība un sākotnējā sagatavošana darbam, skolotāju atgriezeniskā saite un izaugsme, skolas iekšējais klimats, apmierinātība ar darbu, ar skolotāja profesiju saistītās cilvēkresursu problēmas un attiecības ar ieinteresētajām pusēm, kā arī skolotāju pašefektivitāte.

¹¹ Education Policy Outlook: Latvia 2020, <http://www.oecd.org/education/policy-outlook/country-profile-Latvia-2020.pdf>

¹² <http://www.oecd.org/education/talis-2018-results-volume-ii-19cf08df-en.htm>

- Otrajā sējumā “Skolotāji un skolu vadītāji – augstu novērtēti profesionāļi” ir pētīti profesijas prestiža, karjeras iespēju, sadarbības kultūras un atbildības, kā arī autonomijas jautājumi. Ziņojums rāda, ka Latvijā 12% skolotāju sadarbojas ar saviem kolēģiem vismaz reizi mēnesī (OECD vidēji – 21%), kamēr 17% tikpat bieži mācību darbu organizē komandās (OECD vidēji – 28%). Latvijā 91% skolotāju norāda, ka viņu skolai raksturīgs savstarpējs koleģiālais atbalsts (OECD vidēji – 81%).
- TALIS 2018 aptaujā piedalījās 48 valstis no visiem pasaules kontinentiem. Latvijā aptaujā piedalījās 137 skolas un 2314 skolotāji. Aptaujas rezultāti izdoti divos sējumos. Pirmais, jau publicētais, sējums “Skolotāji un skolu vadītāji – pilnveide visa mūža garumā”, pēta skolotāju profesionālās kvalifikācijas jautājumus, kā arī skolu vadītāju profesionalitāti.
- 2020. gada 17.–19. jūnija TALIS valdes sēdē tika runāts par skolotāju profesijas izaicinājumiem COVID-19 krīzes pārvarēšanā, secinājumiem no Starptautiskā skolotāju profesijas samita 2020. gadā (ISTP 2020), aktuālo ar skolotāju profesiju saistītajos OECD projektos un iniciatīvās, tai skaitā potenciālā TALIS paplašināšana ar izvēles moduli ITES TKS (*Innovative Teaching for Effective Learning: Teacher Knowledge Survey*), kurā tiek izvērtēts, kā skolotāju teorētiskās zināšanas tiek īstenotas pedagoģiskajā praksē. Ņemot vērā kvalitatīvas skolotāju sagatavošanas augsto prioritāti Latvijā, tiek izvērtēta iespēja šo moduli iekļaut nākošajā TALIS ciklā.
- 2019. gada 14.–16. oktobrī Rīgā notika OECD Izglītības indikatoru programmas INES Izglītības sociālo, ekonomisko un nodarbinātības ieguvumu datu tīkla^[1] LSO 22. sanāksme, kurā piedalījās pārstāvji no 30 OECD dalībvalstīm un partnervalstīm Brazīlijas un Krievijas. LSO tīkla darbā piedalās arī pārstāvji no starptautiskām organizācijām – Eiropas Profesionālās izglītības attīstības centra CEDEFOP, Eurostat, Eiropas Komisijas un UNESCO Statistikas institūta. Valstu delegāti pārstāv savu valstu izglītības ministrijas un/vai nacionālos statistikas birojus.
- LSO tīkls nodarbojas ar indikatoru veidošanu, pamatā izmantojot valstu datus no NEAC, TRANS un *Earnings* statistikas anketām, kā arī izmantojot datus no *Labour Force Survey*, *Adult Education Survey* un PIAAC aptaujām, analizējot dažus izglītības sociālos un ekonomiskos rezultātus, piemēram, pāreja no mācībām uz darbu, pieaugušo izglītība, nodarbinātība, bezdarbs un ienākumi, starppaaudžu mobilitāte izglītībā, sociālie ieguvumi no izglītības – veselība, uzticēšanās institūcijām, līdzdalība vides aizsardzības kustībās un brīvprātīgajā darbā.
- Rīgā sanāksmes dalībnieki vienojās veikt analīzi par tiešsaistes darba sludinājumos pieprasītākajām prasmēm, izmantojot CEDEFOP OVATE datus; iekļaut ziņojumā *Education at a Glance 2020* PISA 2018 datus par pāridarījumiem skolās saistībā ar skolēnu vecāku iegūto izglītību; izpētīt datus par pieaugušo dalību formālajā un neformālajā izglītībā pēc viņu un viņu vecāku iegūtās izglītības pakāpes; precizēja citus tīkla pārziņā esošos indikatorus iekļaušanai topošajā ziņojumā *Education at a Glance 2020*.
- Lai palīdzētu pasaules valstīm labāk pārvarēt COVID-19 izraisītās pandēmijas izaicinājumus izglītības jomā, OECD sadarbībā ar Hārvardas Globālās Izglītības inovāciju iniciatīvu (*Harvard Global Education Innovation Initiative*) un Pasaules

^[1] LSO: INES Network on Labour Market, Economic and Social Outcomes of Learning: <https://www.oecd.org/education/ceri/LSO%20brochure%20September%202019.pdf>.

Banku (*World Bank Group Education Global Practice*) ir izveidojusi pasaules labāko izglītības iniciatīvu datu bāzi *Education Continuity Stories*. Tajā aplūkoti inovatīvi izglītības risinājumi pandēmijas laikā. Šajā datu bāzē ir iekļauts arī Latvijas projekts “Tava klase”, tādējādi apliecinot projekta atbilstību OECD valstu labajai praksei izglītības nepārtrauktības nodrošināšanā¹³. Apraksta sagatavošana publicēšanai tiešsaistē notika, sadarbojoties Latvijas un OECD ekspertiem.

- Latvija arī piedalījās OECD sadarbībā ar Hārvardas Globālās Izglītības inovāciju iniciatīvu veidotajā aptaujā par COVID-19 krīzi izglītībā¹⁴, kuras pirmajā posmā tika izvērtēti izglītības izaicinājumi un risinājumi, pārejot uz attālinātajām mācībām, savukārt otrais posms bija veltīts valstu pieredzei attālināto mācību īstenošanā un plāniem attiecībā uz skolu darbības atjaunošanu.

OECD rekomendāciju ieviešana

- Pārskata periodā turpinājās darbs pie projekta “Izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas izveide un īstenošana” īstenošanas, lai izpildītu OECD rekomendāciju attiecībā uz datu vākšanu un pētījumu rezultātu izmantošanas stiprināšanu visās izglītības jomās un nepieciešamību izstrādāt saskaņotu izvērtēšanas sistēmu uz pierādījumiem balstītai izglītības politikai un praksei.
- Atsaucoties uz OECD 2017. gada Ekonomikas pārskata par Latviju identificētajiem izaicinājumiem prasmju jomā, Izglītības un zinātnes ministrija pārskata periodā turpināja 2018. gada 13. septembrī uzsākto sadarbības projektu ar OECD “Latvijas izglītības un prasmju stratēģijas attīstība” (turpmāk – Latvijas Nacionālās prasmju stratēģijas projekts) īstenošanu ar mērķi līdz 2020. gada beigām izstrādāt un apstiprināt Izglītības un prasmju attīstības pamatnostādnes 2021.–2027. gadam.
- Latvijas Nacionālās prasmju stratēģijas projekta prioritātes: 1) izglītojamo prasmju uzlabošana, 2) mūžizglītības kultūras veicināšana, 3) prasmju atbilstības uzlabošana darba tirgū, 4) prasmju sistēmas pārvaldības stiprināšana.
- Projekta ietvaros OECD eksperti pēta Latvijas prasmju sistēmu:
 - Diagnostikas posmā (2018. gada 4. ceturksnis – 2019. gada 4. ceturksnis) – pārvaldības un finansēšanas modeli un īstenoto pasākumu atbilstību darba tirgum, kā arī sagatavos rekomendācijas nākamajām politikas plānošanas periodam.
 - Rīcības posmā (2020. gada 1. ceturksnis–2020. gada 4. ceturksnis) – balstoties uz izpētes rezultātiem, OECD eksperti atbalstīs Izglītības un prasmju attīstības pamatnostādņu 2021.–2027. gadam sagatavošanu un iesaistīsies apstiprināšanas procesā.
- 2019. gada 19. decembrī Rīgā OECD ģenerālsekretāra vietnieks Ludgers Šuknehts (*Ludger Schuknecht*) prezentēja OECD Prasmju centra ekspertu sagatavoto ziņojumu “OECD Latvijas Prasmju stratēģija: Novērtējums un rekomendācijas”, kas ietver analīzi par Latvijas prasmju attīstības politiku un praksi, kā arī rekomendācijas turpmākajai rīcībai.
- Prezentācijas ietvaros notika augsta līmeņa paneldiskusija, kurā piedalījās izglītības un zinātnes ministre Ilga Šuplinska, kā arī projekta “Latvijas izglītības un prasmju stratēģijas

¹³ <https://oecdutoday.com/coronavirus/#Continuity-stories>

¹⁴ <https://oecdutoday.com/coronavirus/#Framework>

attīstība” sadarbības partnerinstitūciju pārstāvji: ekonomikas ministrs Ralfs Nemiro, Labklājības ministrijas parlamentārais sekretārs Krišs Lipšāns, Latvijas Darba devēju konfederācijas ģenerāldirektore Līga Meņģelsone un Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības priekšsēdētāja vietniece Irēna Liepiņa. Tāpat ziņojuma prezentācijas pasākumā piedalījās izglītības eksperti no Lietuvas un Igaunijas. Vienlaikus OECD ziņojums tika prezentēts un pārrunāts Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijā.

- Ziņojums tapis, apkopojot OECD ekspertu Diagnostikas misijas (2019. gada 12.–15.februārī) un OECD Labās prakses piemēru misijas (2019. gada 14.–17. maijā) rezultātus, apzinot vairāk nekā 500 dažādu izglītības jomas ekspertu, darba devēju, darba ņēmēju un akadēmiskās sabiedrības pārstāvju, kā arī izglītības un nodarbinātības politikas veidotāju un īstenotāju viedokli, analizējot citu valstu labas prakses piemērus, kā arī izmantojot OECD ekspertu analītisko kapacitāti un pieejamos datus Latvijas prasmju politikas attīstībai.
 - OECD ziņojums identificē iespējas un sniedz ieteikumus, lai stiprinātu izglītojamo prasmju rezultātus, veicinātu mūžizglītības kultūru, samazinātu prasmju nelīdzsvarotību darba tirgū un stiprinātu prasmju sistēmas pārvaldību.
 - Izglītojamo mācību sasnieguma stiprināšanai OECD sniedz konkrētas rekomendācijas mācībspēku kvalifikācijas uzlabošanai, izglītības kvalitātes veicināšanai, reģionālo atšķirību mazināšanai, kā arī profesionālās izglītības stiprināšanai. Tostarp attīstīt skolas kā mācīšanās organizācijas, izveidot pirmskolas mācību iestāžu izglītības kvalitātes novērtēšanas procedūru, turpināt visaptverošā monitoringa sistēmas ieviešanu, kā arī stiprināt izglītības iestāžu dibinātāju atbildību par efektīva skolu tīkla izveidošanu un uzturēšanu u. c.
 - Mūžizglītības kultūras veicināšanai OECD iesaka palielināt sabiedrības informētību par pieaugušo izglītību un ieguvumiem no regulāras prasmju pilnveides, samazināt šķēršļus pieaugušo dalībai izglītībā, paplašinot pieaugušo izglītības piedāvājumu, kā arī paaugstinot pieaugušo izglītības kvalitāti, jo īpaši neformālās izglītības jomā. Ieguldījumu palielināšanai pieaugušo izglītībā OECD aicina attīstīt dažādus līdzfinansēšanas instrumentus, piemēram, Prasmju fondus.
 - Prasmju nelīdzsvarotību mazināšanai OECD iesaka Latvijai stiprināt augstākās izglītības sistēmas atsaucību mainīgajam prasmju pieprasījumam, atbalstīt iekšēju mobilitāti un viedi piesaistīt augsti kvalificētu ārvalstu darbaspēku; talantu noturēšanai – veicināt ilgtspējīgu atalgojuma pieaugumu un darba apstākļu uzlabošanu.
 - Prasmju sistēmas pārvaldības stiprināšanai OECD iesaka Latvijai stiprināt prasmju politiku un tās pārraudzību, uzlabot sadarbību ar iesaistītajām pusēm dažādos pārvaldības līmeņos, veidot integrētu prasmju uzraudzības un informācijas sistēmu.
- 2020. gadā norisinās projekta Rīcības posms, kura gaitā OECD Diagnostikas posmā sniegtie ieteikumi tiek izmantoti, sadarbībā ar visām projektā iesaistītajām pusēm strādājot pie Izglītības attīstības pamatnostādņēm 2021.-2027. gadam „Nākotnes prasmes nākotnes sabiedrībai”. Paralēli sagatavošanā ir OECD Rīcības posma ziņojums *Latvia Implementation Guidance Report*, kura prezentēšanas pasākums Latvijā indikatīvi plānots 2020. gada oktobrī.

ZINĀTNES UN TEHNOLOĢIJU POLITIKAS KOMITEJA (CSTP)

- CSTP ir atbildīga par sadarbības veicināšanu starp OECD dalībvalstīm un partneriem zinātnes, tehnoloģiju un inovāciju jomā, lai sasniegtu ekonomiskās, sociālās un zinātniskās attīstības mērķus, veicinātu ilgtspējīgu attīstību, iedzīvotāju labklājību un zināšanu robežu paplašināšanu. Īpaša uzmanība tiek pievērsta zinātnes, tehnoloģiju un inovāciju politikas sasaistei ar citiem valdības politikas virzieniem, kam ir aizvien lielāka nozīme globalizēto zināšanu ekonomiku attīstībā.
- 2019. gada 16.–18. oktobrī CSTP 115. sesijā tika atbalstīts jaunais CSTP mandāts laika posmam līdz 2024. gada 31. decembrim. Jaunajā mandātā veiktas saturiskas izmaiņas, pamatojoties uz Tedžonas deklarāciju (*Daejeon Declaration on Science, Technology and Innovation Policies for the Global and Digital Age*), kā arī uz tādām globālām attīstības tendencēm kā digitalizācija, mākslīgā intelekta un nākotnes produkcijas revolūcijas (ģēnu rediģēšanas u. c.) tehnoloģiju attīstība. Pārskatītajā mandātā noteikta arī ciešāka sasaiste ar ANO Ilgtspējīgas attīstības dienaskārtību līdz 2030. gadam. CSTP jaunajā mandātā ir akcentēta informācijas apmaiņa un diskusiju veicināšana tādos jautājumos kā ilgtspējīgas attīstības mērķi, mērķorientētas inovācijas politikas, kas veicina iekļautību, ne tikai ekonomisko izaugsmi un zinātnisko mērķu sasniegšanu, kā arī digitalizācijas paredzamā ietekme uz zinātni, tehnoloģijām un inovācijām. Latvija pilnībā atbalstīja jaunā mandāta saturiskās izmaiņas.
- 2019. gada decembrī OECD Padomē tika pieņemta Rekomendācija par atbildīgām neirotehnoloģiju inovācijām (*Recommendation on responsible innovation in neurotechnology*). Tas ir pirmais starptautiska līmeņa juridiskais instruments, kas identificē ētiskos, juridiskos un sociālos izaicinājumus neirozinātnes un tehnoloģiju attīstībā, vienlaikus atbalstot inovācijas šajā jomā. Šis juridiskais instruments skar mākslīgā intelekta un tehnoloģiju ētikas jomu, kurā Latvijas eksperti aktīvi iesaistās sadarbības ar UNESCO ietvaros.
- Pārskata periodā notika darbs arī pie divu Rekomendāciju pārskatīšanas, kuras OECD Padome plāno pieņemt 2020. gada decembrī:
 - 2006. gada Rekomendācija par Atvērto pieeju publiski finansētas pētniecības datiem, kuras tvērums paplašināts, paredzot attiecināt to arī uz digitālajiem pētniecības objektiem (*research-relevant digital objects*): [publikācijas], dati, algoritmi, darbplūsmas un programmatūra (ieskaitot kodus), kas tiek izstrādāti vai iegūti par valsts līdzekļiem un ko izmanto pētniecības un inovāciju nolūkā, kā arī aktualizēti citi atvērtās pieejas zinātnes datiem aspekti;
 - 1988. gada Rekomendācija par Starptautisko sadarbību zinātnē, kuras tvērums paplašināts ar šādiem apsvērumiem: globālās problēmas kā skaidri izteikts starptautiskās sadarbības mērķis, fundamentālo un lietīšķo pētījumu stiprināšana, atvērtā zinātne un pieeja starptautiskām pētniecības infrastruktūrām, ar dzimumu saistīto šķēršļu novēršana pētniecības mobilitātei, sadarbības risku atpazīšana un mazināšana, pētniecības integritāte un akadēmiskā brīvība, sadarbība ar mazāk attīstītajām valstīm.
- 2020. gadā plānots publicēt *STI Outlook 2020*, kas ir ikgadējs CSTP izdevums un ir galvenais OECD izdevums zinātnes jomā. 2020. gada izdevuma centrā būs COVID-19. *STI Outlook 2020* plānots publicēt arī e-grāmatas formātā. Tā mērķis ir informēt par jaunākajām tendencēm un problēmām, kas skar ZTI jomu.

- Latvijas sniedza datus tiešsaistes aptaujai *CSTP COVID-19 Survey*¹⁵, kas ir tiešsaistes platformas *STIP Compass* jauna sadaļa par COVID-19. *STIP Compass* ir tiešsaistes platforma, kas tika publicēta 2019. gadā, tajā apkopotas ZTI politikas iniciatīvas no vairāk kā 50 valstīm, tai skaitā Eiropas Savienības griezumā. Tā izmantojama ZTI rīcībpolitikas sistematizēšanai, salīdzināšanai un novērtēšanai.

Latvijas prioritātes darbam CSTP

- Latvijā tiks turpināts darbs iepriekš identificētajos prioritārajos virzienos sadarbībai ar OECD CSTP:
 - Zinātniski-pētnieciskās kapacitātes stiprināšana, veidojot konsolidētu pētniecības sistēmu ar spēcīgiem zinātniskajiem institūtiem un universitātēm kā zināšanu centriem ar atvērtu zinātnes infrastruktūru.
 - Dalība starptautiskajos pētījumos zinātnes jomā, veicinot Latvijas sekmīgu dalību projektu konkursos un rezultātu publicitāti.
 - Cilvēkkapitāla attīstība zinātnē un inovācijās, mazinot cilvēkkapitāla aizplūšanu, veicinot tā iesaņemšanos un vienlaikus – zinātniski-pētniecisko institūciju un zinātnieku grupu starptautisko tīklošanas un sadarbību.
- Latvija piedalījās Darba un budžeta programmas 2021.–2022. gadam prioritāšu noteikšanā, identificējot nacionāli nozīmīgākos virzienus: dati, tehnoloģijas un mākslīgais intelekts zinātnē un inovācijās, ilgtspējīga ZTI finansēšana, mērķorientētas pētniecības instrumenti, digitālās un mākslīgā intelekta virzītās inovācijas iekļaujošai izaugsmei.
- Latvija līdz šim vēl nav pilnvērtīgi ieviesusi 2006. gada OECD Rekomendāciju par atvērtu pieeju publiski finansētas pētniecības datiem, kas ir saistoša visām OECD dalībvalstīm. OECD šobrīd notiek darbs pie Rekomendācijas pārskatīšanas, tādējādi aktualizējot nepieciešamību arī Latvijā ieviest rekomendācijā ietvertos principus.
- Kopš 2019. gada Izglītības un zinātnes ministrija ir aktīvi ieviesusi publiski finansētu pētniecības datu atvērtības nosacījumus valsts pētījumu programmās, plānojot līdzīgu nosacījumu ieviešanu visās nacionāli finansētās pētījumu programmās.
- 2020. gadā publicēts Izglītības un zinātnes ministrijas pasūtīts pētījums par Atvērtu zinātni Latvijā, kurā iekļauta arī ceļa karte atjaunotās OECD Rekomendācijas par atvērtu pieeju publiski finansētas pētniecības datiem ieviešanai.
- OECD Rekomendācija, pētījums un tajā iekļautie ieteikumi tiks izmantoti, izstrādājot Latvijas atvērtās zinātnes stratēģiju, Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādnes 2021.–2027. gadam, kā arī plānojot nākamā plānošanas perioda investīciju pasākumus.
- Šobrīd notiek aktīvs darbs pie Rekomendācijas par Atvērtu pieeju publiski finansētas pētniecības datiem pilnvērtīgas ieviešanas Latvijā. Zinātniskās pētniecības datu pieejamība ir būtisks faktors starptautiskās zinātniskās sadarbības veicināšanā cīņā pret COVID-19.

¹⁵ <https://stiplab.github.io/Covid19/Latvia.html>

FISKĀLO LIETU KOMITEJA (NODOKĻU & NODOKĻU ADMINISTRĒŠANAS DARBA GRUPAS)

- Ar mērķi/uzdevumu, noregulēt starptautiski digitālo nodokļu jautājumu, OECD notiek ļoti aktīvs un sarežģīts darbs Fiskālās Komitejas darba grupās un *Inclusive Framework* gan par Pīlāra I, gan par Pīlāra II galvenajiem un pakārtotajiem elementiem. Tajās piedalās arī Latvijas atbildīgie eksperti gan no Finanšu ministrijas, gan no Valsts ieņēmumu dienesta. Tostarp COVID-19 pandēmija ietekmes dēļ OECD iepriekš plānoto vienošanās termiņu (2020. gada jūlijs) par pamatprincipiem nodokļu uzlikšanai digitālajai uzņēmējdarbībai ir pārcēlis uz 2020. gada oktobri.
- Tiek turpināts darbs pie OECD BEPS¹⁶ pasākumu plāna ieviešanas, kas vērsts uz cīņu globālā līmenī pret izvairīšanos no nodokļu nomaksas. Lai nodrošinātu pēc iespējas plašāku BEPS noteikto risku novēršanu, Latvija parakstīja, Saeima apstiprināja un no 2020. gada 1. februāra attiecībā uz Latviju spēkā ir stājusies Daudzpusējā konvencija nodokļu bāzes samazināšanas un peļņas novirzīšanas novēršanas pasākumu ieviešanai attiecībā uz nodokļu konvencijām (*Multilateral Convention to Implement Tax Treaty Related measures to Prevent BEPS*). Minēto Konvenciju Latvija ir attiecinājusi uz noslēgtajiem nodokļu līgumiem, kuros nav ietverts BEPS minimālais standarts attiecībā uz nodokļu konvencijām, un līdz šim Latvija ir kļuvusi par šīs Konvencijas līgumslēdzējpusi ar 29 valstīm un ar 10 no tām ir veikta konsolidēto tekstu par šīs Konvencijas ietekmi uz esošajiem divpusējiem nodokļu līgumiem saskaņošana.
- Latvija paplašinājusi un uzlabojusi informācijas apmaiņas tīklu, nodrošinot tiesiskās attiecības ar vairākām valstīm (Saeimā apstiprināts līgums ar Saūda Arābiju, Ministru kabinetā apstiprināts protokols ar Vāciju un līgumi ar Kosovu un Pakistānu).
- Sadarbībā ar Valsts ieņēmumu dienestu iesniegta MAP forumam otrās kārtas izvērtējuma anketa par BEPS pasākumu plāna 14. aktivitāti par savstarpējās saskaņošanas procedūras praksi¹⁷. Šis ziņojums tiks aizstāvēts vienā no OECD MAP foruma sēdēm 2020. gada beigās vai 2021. gada sākumā. OECD MAP forums pašreiz strādā pie jautājuma, kā uzlabot MAP minimālos standartus, tajā skaitā arī MAP statistikas apkopošanu.

Transfertcenu noteikšanas (*transfer pricing*) darba grupa

- Darba grupa par kopēju viedokļa attīstīšanu attiecībā uz nodokļu problēmām, kas rodas ekonomiskās digitalizācijas rezultātu īstenošanai 2019. gada 19. decembrī ir sagatavojusi Transfertcenu vadlīnijas finanšu darījumiem. Vadlīnijas sniedz ieskatu par precīzu faktisko finanšu darījumu noteikšanu, grupas iekšējo aizdevumu, apdrošināšanas (ja apdrošinātājs ir saistītais uzņēmums) vērtēšanu, sniedz ieskatu par naudas līdzekļu kopfonda veidošanu un grupas centralizēto riska ierobežošanu, kā arī sniedz ieskatu par grupas finanšu garantiju vērtību un bezriskā peļņas normu noteikšanu.
- Darba grupa izvirzīja jaunas peļņas sadalīšanas metodes (Modificētās atlikušās peļņas sadalīšanas metode, Frakcionētā sadalījuma metode, Izplatīšanas metode). Metodes

¹⁶ *Base erosion and profit shifting* ir OECD izstrādāts darbības plāns, kurā tiek aplūkots jautājums, vai šobrīd esošā likumdošana pieļauj ar nodokli apliekamās peļņas novirzīšanu uz teritorijām, kurās nenotiek faktiskā uzņēmējdarbība un kas būtu darāms, lai to mainītu.

¹⁷ (OECD FTA MAP Forum BEPS Action 14 Peer review Making dispute resolution mechanisms more effective Stage 2 – Peer monitoring, Latvia)

izvirzītas, lai nodrošinātu nodokļu uzlikšanas tiesības digitālajā ekonomikā, proti, lai novērstu dubulto aplikšanu ar nodokļiem un radītu uzņēmumam skaidrību nodokļu jomā. Valstīm vienojoties par jauno metožu piemērošanu, būs noteikta vienota pieeja ar nodokli aplikamo digitālās ekonomikas ienākumu noteikšanā, katrā tirgus jurisdikcijā, vienlaikus neizslēdzot arī līdzšinējos transfertcenu noteikšanas noteikumus. VID pārstāvji sadarbībā ar Finanšu ministriju sagatavoja un 6. darba grupas sanāsmē 2019. gada 24.–26. jūnijā puda Latvijas viedokli par peļņas sadalīšanas metodē ietverto peļņas dalīšanas principu pēc tirdzniecības un izplatīšanas apjoma.

- Pašreiz darba grupa sadarbībā ar OECD 1. darba grupu par nodokļu konvencijām un saistītiem jautājumiem un MAP forumu izstrādā trīs starptautiskus nodokļu aplikšanas mehānismus, kuros tiks izmantotas iepriekšminētās darba grupas izvirzītās peļņas sadalīšanas metodes, kā arī sadarbībā ar MAP forumu tiek veikta vadlīniju izstrāde transfertcenu noteikšanai “post COVID-19” vidē.

Nodokļu Konvenciju darba grupa

- Latvija ir iesniegusi anketu par BEPS pasākumu plāna 6. aktivitāti (par Nodokļu konvenciju neatbilstošas izmantošanas novēršanu).

Agresīvās nodokļu plānošanas darba grupa

- Darba grupas ietvaros pārskata periodā iesniegtas anketas par BEPS pasākumu plāna 2. aktivitāti (Par hibrīdneatbilstības pasākumu seku neitralizēšanu), 3. aktivitāti (Efektīvu kontrolēto ārvalstu uzņēmumu noteikumu izstrāde), 4. aktivitāti (Par procentu un citu finanšu maksājumu ierobežošanu) un 12. aktivitāti (par obligāto informācijas apmaiņu) aktivitātēm.

Patēriņa nodokļu darba grupa

- Ļoti būtiska ir dažādu valstu pieredzes apmaiņa PVN piemērošanā e-komercijas jomā, kā arī par valstu pieņemtajiem grozījumiem PVN jomā, īstenojamo PVN politiku un administrēšanas pasākumu aktivitātēm.
- Īpaša uzmanība tika pievērsta sadarbības ekonomikai (*sharing economy*) un tās ietekmei uz PVN politiku un administrēšanu. Pastāv grūtības piemērot harmonizēto pieeju PVN piemērošanā, jo valstu starpā šādiem darījumiem ir atšķirīga juridiskā bāze. Darbs pie šī jautājuma tiks turpināts arī nākotnes darba grupas sanāsmēs.
- Tiek turpinātas diskusijas par tāda instrumenta kā blokķēdes potenciālo izmantošanu PVN administrēšanā, kas varētu dot iespēju nodokļu administrācijām iegūt reāla laika datus par darījumiem. Ņemot vērā, ka šis instruments ir samērā jauns, notiek aktīvs pētniecisks darbs par tā izmantošanas iespējām arī PVN administrēšanā.
- Ir izstrādāts un prezentēts jauns pārskats “Patēriņa nodokļu tendences” (*Consumption Tax Trends*), kur salīdzinājumā ar 2018. gada izdevumu ir mainījusies struktūra, kā rezultātā akcīzes nodoklis degvielai ir attiecināms pie transportlīdzekļu nodokļiem. Latvija ir akceptējusi minēto dokumentu.
- Liela uzmanība tika pievērsta valstu PVN jomā ieviestajiem atbalsta pasākumiem COVID-19 izraisītās krīzes seku pārvarēšanai un pieredzes apmaiņai šajā jomā. Lielākoties valstis ir ieviesušas tādus pasākumus, kas veicina uzņēmumu naudas plūsmas uzlabošanu un samazina administratīvo slogu PVN iekasēšanas procesā.

FINANŠU TIRGU KOMITEJA

Ekonomika

- Latvija sniedz informāciju OECD analītisko materiālu izstrādē, tai skaitā, par valdības īstenotajiem pasākumiem COVID-19 izplatības seku mazināšanai, analītiskos dokumentus aktīvu tokenizācijas, ilgtspējīgu finanšu jomā. Iegūtā informācija tiek izmantota darbā pie Finanšu sektora attīstības plāna 2021.- 2023. gadam.
- Latvija sniedz savu ieguldījumu komitejas darbā. Piemēram, 2020. gada 3. jūnija sanāsmē tika apspriesti tādi temati kā valsts atbalsts uzņēmējdarbībai COVID-19 ietekmes kontekstā, situācija finanšu tirgos, kā arī izstrādē esoši OECD dokumenti (rekomendācijas politikas veidotājiem finanšu pratības jomā).
- Pieredzes un ideju apmaiņa valstu pārstāvju starpā un tematiskas ekspertu prezentācijas sniedz noderīgu informāciju politikas veidošanas procesā, ļaujot apmainīties ar informāciju par dažādu politikas pasākumu efektivitāti, kā arī parāda, cik plaši tiek pielietoti dažādi politikas pasākumi ekonomikas atbalstam un kādi ir ar tiem saistītie riski.
- Pārskata periodā notika vairākas komitejas sanāksmes, kurās tika apspriesti aktuāli jautājumi un OECD ilgtermiņa projekti. Latviju Finanšu tirgu komitejā pārstāv Finanšu ministrijas Finanšu tirgus politikas departamenta Kredītiestāžu un maksājumu pakalpojumu politikas nodaļas vadītāja Dina Buse un Finanšu tirgus politikas departamenta Kredītiestāžu un maksājumu pakalpojumu nodaļas vecākais eksperts Mārtiņš Braslavs.

Digitālā ekonomika

- OECD ir izveidojusi ekspertu grupu, kura konsultē OECD tās darbā ar blokķēdi un citām DLT (sadalītās virsrāmātas) tehnoloģijām.
- Kopš 2019. decembra norit OECD Blokķēdes principu izstrāde, kur ieguldījumu sniedz arī Latvija. Blokķēdes Politikas Ekspertu Grupā (*Blockchain Expert Policy Advisory Board – BEPAB*) piedalās Finanšu ministrijas Finanšu tirgus politikas departamenta Kredītiestāžu un maksājumu pakalpojumu nodaļas vecākais eksperts Mārtiņš Braslavs.
- Blokķēdes Ekspertu Grupas izveidošana ir daļa no OECD darba programmas, kur tā pēta jaunu tehnoloģiju ietekmi uz politikas veidošanu, lai labāk izmantotu šo tehnoloģiju sniegtās iespējas un mazinātu saistītos riskus. Blokķēdes politikas principu izstrāde notika vairākās iterācijās, gan tiekoties klātienē, gan attālināti. Blokķēdes ekspertu grupā ir pārstāvētas 45 valstu valdības (gan OECD, gan ārpus OECD), Eiropas Komisija, privātais sektors, industrijas organizācijas un nevalstiskās organizācijas. Blokķēdes politikas principu dokumenta aktuālā versija šobrīd atrodas saskaņošanā OECD komitejās. DLT, jo īpaši to atvērtākajās versijās, pēc būtības ir starptautiskas (to lietošana nav atkarīga no atrašanās konkrētā valstī). Tādēļ to ietekme uz politikas veidošanu ir globāla. OECD, ņemot vērā tās pieredzi, piemēram, darbā ar mākslīgā intelekta jautājumiem, ir piemērots forums viedokļu apmaiņai par šo tēmu, iesaistot plašu dalībnieku loku. Vadlīniju izstrādes procesā iegūtā informācija tiek pielietota veidojot Finanšu sektora attīstības plānu 2021.–2023. gadam, kur digitalizācija un inovācija ir paredzēta kā viens no prioritārajiem plānošanas virzieniem.
- 2018. gadā tika izveidots OECD Blokķēdes Politikas Centrs (*Blockchain Policy Centre*), kas sniedz atskaites punktu politikas veidotājiem visā pasaulē. Tas pēta blokķēdes

iespējas un ar šo tehnoloģiju saistītos riskus, lai identificētu labāko pieeju no politikas un regulējuma viedokļa, kā arī noteiktu tās pielietojuma iespējas atsevišķās politikas jomās. Aktivitātes blokkēdes jomā OECD vada Finanšu tirgu komiteja (*Committee on Financial Markets*) sadarbībā ar Digitālās ekonomikas politikas komiteju (*Committee on Digital Economy Policy*).

OECD rekomendāciju un labās prakses ieviešana

- Pārskata periodā ir izpildītas OECD Globālā foruma par caurskatāmību un informācijas apmaiņu nodokļu mērķiem izteiktās I un II fāzes rekomendācijas Latvijai, kas attiecas uz VID kompetenci.
- Papildināts CRS standarta datu apmaiņā iesaistīto valstu saraksts ar valstīm, kuras ir pievienojušās CRS Daudzpusējai kompetento iestāžu vienošanās (*Multilateral Competent Authority Agreement – MCAA*) un tiek uzskatītas par “*interested appropriate partners*” CRS datu apmaiņas kontekstā.
- Latvija turpina uzraudzīt informācijas pieejamību par dibinātājiem un patiesā labuma guvējiem attiecībā uz Latvijas rezidentu ārvalstu kontiem. Praksē nav bijuši gadījumi, kur Latvijas rezidenti būtu rīkojušies kā pilnvarotie informācijas apmaiņas kontekstā, pēcnovērtējuma periodā šāda veida pieprasījumi nav saņemti.
- Latvija turpina Kredītiestāžu likuma grozījumu ieviešanas uzraudzību, kas paredz banku informācijas apmaiņu saskaņā ar starptautiskajiem līgumiem. Pamatojoties uz informācijas apmaiņas sadarbības valstu pieprasījumiem, VID pārskata periodā ir sniedzis 131 atbildes uz informācijas pieprasījumiem, kas iekļāva jautājumus saistībā ar banku informāciju.
- Turpinās “Konsultē vispirms” principa piemērošana nodokļu maksātājiem saistībā iespējamiem pārkāpumiem nodokļu jomā.
- Veiksmīgi noslēgts ēnu ekonomikas apkarošanai izveidotās čeku loterijas pirmais darbības gads – tā laikā iedzīvotāji reģistrējuši 16,6 miljonus maksājuma dokumentu. No iesniegtajiem dokumentiem iegūtā informācija ir ļāvusi VID atklāt un novērst uzņēmēju pārkāpumus un tādējādi palielināt budžeta ieņēmumus par 1,2 miljoniem eiro.
- Turpinās aktīva sadarbība ar nozaru asociācijām, lai kopīgi cīnītos ar izvairīšanos no nodokļu nomaksas un “aploksņu algām”, ka arī veicinātu godīgas konkurences apstākļus (šobrīd ir noslēgti vienošanās līgumi ar 33 nozaru asociācijām).
- Sadarbībā ar citām valsts iestādēm un nozaru pārstāvjiem ieviesta Elektroniskās darba laika uzskaites sistēmas ieviešana būvniecības nozarē.
- Pilnveidots taksometru nozares normatīvais regulējums, ieviests „Pārskats par pasažieru komercpārvadājumiem ar taksometru un vieglo automobili, kas veikti, izmantojot tīmekļvietnes vai mobilās lietotnes pakalpojumu”, lai varētu efektīvāk uzraudzīt pasažieru pārvadājumu jomu.
- Lai īstenotu Latvijas 3. fāzes novērtēšanas ziņojumā ietvertās WGW rekomendācijas revīzijas jomā, Latvija ir veikusi grozījumus Revīzijas pakalpojumu likumā, nosakot, ka tiesas, prokurori un izmeklētāji var pieprasīt zvērinātam revidentam sniegt informāciju, lai to izmantotu ārvalstu amatpersonu kukuļošanas izmeklēšanā. Minētā likuma grozījumi ir atbalstīti Ministru kabineta 2019. gada 4. jūnija sēdē. Saeimas Budžeta un finanšu (nodokļu) komisija ir izskatījusi un atbalstījusi likumprojektu 2. lasījumam 2020. gada 3. jūnijā un nodevusi to Saeimas Prezidijam izskatīšanai Saeimas plenārsēdē. Iesaistot kompetentās Latvijas institūcijas, ir uzsākts darbs pie Latvijas tiesiskā

regulējuma izvērtēšanas attiecībā uz uzņēmumu pienākumu reaģēt uz ārējās revīzijas konstatētajiem pārkāpumiem un ziņot kompetentajām (izmeklēšanas) institūcijām.

DARBA GRUPA PAR SAVSTARPĒJO ADMINISTRATĪVO PALĪDZĪBU NODOKĻU JOMĀ UN GLOBĀLĀ FORUMA AUTOMĀTISKĀS INFORMĀCIJAS APMAIŅAS (AEOI) DARBA GRUPA

Paveiktais attiecībā uz OECD Globālā foruma par caurskatāmību un informācijas apmaiņu
nodokļu mērķiem izteikto rekomendāciju īstenošanu

- OECD Globālā foruma par caurskatāmību un informācijas apmaiņu nodokļu mērķiem veiktā izvērtējuma ietvaros, Latvija ir iesniegusi dokumentu ar pamatojumu par tai sniegto rekomendāciju izpildi ar mērķi uzlabot automātiskās informācijas apmaiņas par finanšu kontiem regulējumu. Rezultātā gandrīz visas Globālā foruma sniegtās rekomendācijas tika atzītas par izpildītām.
- Tika iesniegta anketa par automātiskās informācijas apmaiņas sistēmas darbības efektivitāti Latvijā un Globālā foruma vērtējums par šo jautājumu vēl sekos.
- OECD ietvaros tiek vērtēts Latvijas regulējums par automātisko informācijas apmaiņu par starptautisko uzņēmumu grupu pārskatu par katru valsti. Lai izpildītu minētā vērtējuma ietvaros saņemtās rekomendācijas, tika veikti normatīvo aktu grozījumi, par ko sniegta informācija OECD.
- 2020. gadā tika uzsākta Latvijas AEOI standarta (CRS) ieviešanas visaptveroša vērtēšana, kuras ietvaros tika sniegtas atbildes uz izvērtējuma anketām (*Peer Input Questionnaire un Administrative Compliance Questionnaire*).
- AEOI standarta (CRS) ieviešanas visaptverošās vērtēšanas ietvaros, OECD 2020. gada aprīlī publicēja ziņojuma projektu likumdošanas izvērtējumam, kurā Latvijas tiesiskais regulējums, ar kuru ievieš AEOI standartu, tika novērtēts ar vērtējumu “nav ieviests” (*not in place*). 2020. gada 20. maijā Latvija iesniedza lūgumu veikt atkārtotu izvērtējumu, ņemot vērā veiktos tiesību aktu grozījumus. 2020. gada otrajā pusē plānota likumdošanas izvērtējuma otrā fāze, kuras ietvaros tiks sagatavots gala ziņojums par Latvijas tiesisko regulējumu.
- Turpinās OECD dalībvalstu konfidencialitātes un datu drošības izvērtējuma procedūra, kuras ietvaros 2019. gada decembrī tika sniegtas atbildes uz OECD sagatavoto anketu par informācijas sistēmu drošību (*IT Security Awareness and Diagnostic Tool*).
- Tiek veiktas izmaiņas CRS un CbC (informācijas apmaiņa ar starptautisku uzņēmumu grupu pārskatiem par katru darbības valsti) XML shēmās, kuru ieviešana produkcijas vidē saistībā ar COVID-19 krīzi ir atlikta līdz 2021. gada 1. februārim.
- 2020. gada jūlijā tika sniegti rakstiski komentāri saistībā ar OECD piedāvātajām izmaiņām CbC pārskatos (*Review of BEPS Action 13 Report*).
- 2020. gada pirmajā pusē WP10 darba grupā tika uzsāktas diskusijas par CRS standarta pārskatīšanu saistībā ar elektroniskās naudas un virtuālo aktīvu tirgus augošo lomu pasaules ekonomikā. Plānots, ka OECD ieklaus delegātu komentārus priekšlikumu paketē, kas tiks prezentēta 2020. gada oktobrī, lai 2021. gadā varētu veikt atbilstošus grozījumus CRS standartā.

TIRDZniecības KOMITEJA

- Komitejas 2019.–2020. gada darba prioritātes orientējas gan uz jau iesakņojušām politikas prioritātēm (piemēram, globālo vērtību ķēžu jautājumi, t.sk. TiVA¹⁸ datubāze, tirdzniecības veicināšanas indikatoriem (TFIs), tirdzniecību un vidi u.c.), gan uz jaunām aktuālām prioritātēm (godīgas konkurences kropļojoša tirdzniecības politika, digitālā tirdzniecība, mijiedarbība starp tirdzniecību, investīcijām un konkurenci u.c.).
- Uzmanība tiek pievērsta sadarbībai ar citām OECD komitējām, lai sniegtu ieguldījumu to darbā no tirdzniecības politikas viedokļa, kā arī izmantotu citu komiteju pieredzi jautājumos, kas skar tirdzniecības politiku.
- Komiteja ir atbalstījusi un arī turpinās atbalstīt daudzpusējas, vairākpusējas un reģionālas tirdzniecības sarunu procesus. Īpaša prioritāte ir ciešāka sadarbība ar valstu valdībām un biznesa aprindām, jo īpaši tādās jomās kā komunikācija un informācijas izplatīšana par politikas rezultātiem. Šajā jomā būtisks ir OECD METRO modelis kvantitatīvai tirdzniecības politikas rezultātu novērtēšanai, jautājumi par globālajām vērtību ķēdēm (TiVA) un mazo un vidējo uzņēmumu (MVU) iesaiste starptautiskajā tirdzniecībā.
- Tāpat Komiteja aplūko jauno tehnoloģiju kā mākslīgā intelekta, progresīvās robotikas, lietu interneta, 3D drukāšanas ietekmi uz uzņēmējdarbību (t.sk. MVU), tirdzniecību un tirdzniecības politiku. Komiteja veic darbu pie valsts izraisītu konkurences kropļojumu analīzes dažādās nozarēs.
- Komiteja apskata jautājumus par vides un tirdzniecības sasaisti – kvantitatīva analīze par iekšzemes vides politiku un starptautiskās tirdzniecības plūsmu savstarpēju sakarību, kā arī pētījumi par vides politikas spējām ietekmēt tirdzniecības konkurētspēju, veicinot inovācijas. Tāpat komitejas darbā tiek pievērsta uzmanība jauniešu, MVU un sieviešu dalībai un ieguvumiem no tirdzniecības.
- Pakalpojumu tirdzniecības jomā tiek turpināti pētījumi par pakalpojumu tirdzniecības ierobežošanas indeksu STRI¹⁹ un pakalpojumu sektora reformu ieguvumiem.
- Komiteja turpina vērtēt tirdzniecības sasaisti ar nacionālajām rīcībpolitikām, lai ar tirdzniecības palīdzību sekmētu iekļaujošu izaugsmi, darbavietu radīšanu, ieguldījumus un inovāciju. Šajos jautājumos darbs tiek fokusēts uz digitālās ekonomikas jautājumiem, starptautisko regulatoru sadarbību, izejmateriālu pieejamību, vides politikas un tirdzniecības sasaisti.
- Pēdējos gados nostiprinājusies OECD sadarbība ar G20, pievēršot arī lielāku uzmanību tirdzniecības jautājumiem, ņemot vērā pieaugošo protekcionisma tendenci un tirdzniecības lomu strukturālajās reformās. OECD gatavotie pētījumi un politiskie apskati veido nozīmīgu šī starptautiskā formāta analīzes pamatu. Cieša sadarbība turpinās ar PTO, īpaši attiecībā uz pētījumiem par digitālo tirdzniecību un e-komerciju.
- Papildu uzmanība ir tikusi pievērsta arī COVID-19 ietekmei uz dažādiem tirdzniecības aspektiem, piemēram, digitālas tirdzniecības iespējām un attīstībai.

¹⁸ *Trade in Value Added* – rādītāji, kas ir izstrādāti, lai labāk informētu politikas veidotājus, sniedzot jaunu ieskatu par valstu komerciālajām attiecībām, ņemot vērā, ka preču un pakalpojumu plūsmas globālajās ražošanas ķēdēs ne vienmēr atspoguļojas starptautiskajā tirdzniecībā.

¹⁹ *Services Trade Restrictiveness Index*

Latvijas prioritātes darbam Tirdzniecības komitejā

- Pašreizējā protekcionalisma un norobežošanās tendenču laikā, izmantojot Tirdzniecības komitejas ekspertīzi un OECD autoritāti, ir svarīgi popularizēt brīvās tirdzniecības principus pasaulē. Ir būtiski aktīvāki un sabiedrībai pieejamāki skaidrojumi par tirdzniecības sniegtajiem ieguvumiem, tāpēc OECD ir jāturpina darbs pie komunikācijas uzlabošanas šajā jomā, papildus analizējot arī neapmierinātības ar tirdzniecības liberalizāciju iemeslus.
- Latvija novērtē un atbalsta arī OECD dalībvalstu iniciatīvas, kuru mērķis ir sekmēt brīvu tirdzniecību un atvērtu ekonomiku. Tā piemēram, Latvija turpina atbalstīt Nīderlandes iniciatīvu sadarboties atvērtas ekonomikas un iekļaujošas sabiedrības jautājumos. Tā ļauj ieinteresētajām OECD dalībvalstīm dalīties pieredzē un apmainīties informācijā gan politikas, gan komunikācijas jautājumos, kā arī par globālo jautājumu ietekmi uz rīcībpolitiku nacionālā līmenī.
- Tirdzniecības komitejas pieredze, pētījumi un ekspertīze ir noderīga arī formulējot Latvijas intereses un nostājas ES tirdzniecības politikas jautājumos. Latviju īpaši interesējošie jautājumi ir globālās vērtību ķēdes, mazo un vidējo komersantu iesaiste starptautiskajā tirdzniecībā, e-komercija, digitālā un pakalpojumu tirdzniecība, izejvielu pieejamība, kā arī tirdzniecības politikas komunikācijas jautājumi.

INVESTĪCIJU KOMITEJA

Pārskata periodā Investīciju komitejas darba kārtības galvenie jautājumi:

- 2019. gada oktobrī Investīciju nedēļā tika prezentēts ziņojums “Ārvalstu tiešo investīciju kvalitātes indikatori: investīcijas iekļaujošai un ilgtspējīgai attīstībai” (*FDI Qualities Indicators: Investment for inclusive and sustainable growth*). Ziņojums ir daļa no OECD iniciatīvas palielināt privāto investīciju atbilstību ilgtspējīgas attīstības mērķiem (SDG). Ziņojumā ir definēti indikatori, kuru mērķis ir mērīt tiešo investīciju iespaidu uz ilgtspējīgu attīstību uzņēmuma valstī. Tie ir iedalīti 5 kopās: produktivitāte un inovācija; nodarbinātība un darba vietu kvalitāte; prasmes; dzimumu līdztiesība; oglekļa pēda. Ziņojumam veltītie pētījumi pierāda, ka tiešās ārvalstu investīcijas var radīt pozitīvu iespaidu uz ekonomikas, sociālo un vides jomu līdztekus – proti, labvēlīga ietekme uz vienu jomu nepāgērē, ka jāreķinās ar negatīvām sekām citās. Tajā pašā laikā pētījumi liek secināt, ka kopumā tiešo investīciju pozitīvais ieguldījums ekonomikas un vides jomā ir izteiktāks nekā sociālajā un sabiedrības iekļautības aspektā. Ziņojums par kvalitātes indikatoriem ir pirmais pīlārs OECD iniciatīvai panākt, ka tiešās ārvalstu investīcijas ‘strādā’ ilgtspējīgas attīstības labā. Tā mērķis ir nacionālās investīciju politikas izstrādātājiem dot atskaites punktus, lai izvērtētu, kā tiešās ārvalstu investīcijas palīdz vai nepalīdz sasniegt valsts ilgtspējīgās attīstības mērķus.
- Investīciju līgumu dialogā OECD sekretariāts ar dalībvalstīm atgriezās pie jautājuma par akciju turētāju iespējām starptautiskajās šķērējtiesas ietvaros iesūdzēt investīciju mērķa valsti gadījumos, ja viņu ieskatā attiecīgās valsts regulatīvās darbības ir izraisījušas akciju vērtību samazinājumu (*reflective loss*). Pie tam ar šādu prasījumu var vērsties ne tikai uzņēmuma valstī izveidotā uzņēmuma gan vairākuma, gan mazākuma akcionāri, bet arī mātes uzņēmumu akcionāri. Tas nozīmē, ka pret valsti var vērsties vairākās paralēlās tiesvedībā un saskaņā ar dažādiem divpusējiem investīciju aizsardzības līgumiem atkarībā no akcionāru valstiskās piederības. Kā iespēja ‘cīnīties’ ar šo problēmu ir

līgumos precīzāk definēt jēdzienus ‘investors’ un ‘investīcija’; noteikt minimālo sliekšni uzņēmuma pašu kapitāla, kas ļauj akcionāram vērsties ar prasību šķīrējtiesā; izslēgt no līgumu tvēruma portfeļieguldījumus; izslēgt dubultas kompensācijas iespēju.

- Investīciju nedēļā 2019. gada oktobrī tika prezentēts projekts OECD ziņojumam “Ar iegādi un kontroli saistītās politikas, lai nodrošinātu būtiskas drošības intereses” (*Acquisition- and ownership- related policies to safeguard essential security interests*), kura mērķis ir apkopot jaunākās tendences valstu rīcībpolitikā, izvērtējot ārvalstu tiešās investīcijas uzņēmumu iegādei un kontrolei no nacionālās drošības viedokļa. Tajā norādīts, ka uzņēmuma iegāde vai kontroles iegūšana pār to nav vienīgie veidi, kādā ārvalstnieki var piekļūt tehnoloģijām, datiem vai informācijai par nozīmīgu infrastruktūras darbību. Riskus nacionālajai drošībai var radīt arī transakcijas, kas nerada izmaiņas īpašumtiesībās. Ziņojuma galīgā versija tika publicēta 2020. gada 15. maijā.

Kapitāla plūsmu liberalizācijas kodeksa saistību izpilde

- Iestājoties OECD 2016. gada 1. jūlijā, Latvija apņēmas no 2020. gada 1. janvāra noteikt vienādus tiešo investīciju nosacījumus visām kodeksa dalībvalstīm attiecībā uz zemes iegūšanu īpašumā un privātiem apsardzes un novērošanas pakalpojumiem (kontrolpakete ārvalstu ieguldītājiem), novēršot nacionālā regulējuma pretrunas ar starptautiskajām saistībām, ko Latvijai uzņēmusies, pievienojoties Kapitāla plūsmu liberalizācijas kodeksam [OECD/C(61)96].
- Izpildot šīs starptautiskās saistības, 2020. gada 27. februārī tika pieņemti un 2020. gada 11. martā stājās spēkā grozījumi likumā “Par zemes privatizāciju lauku apvidos” atļaujot, izpildot likumā atrunātos nosacījumus, iegūt īpašumā zemi ne tikai Eiropas Savienības, Eiropas Ekonomikas zonas valstu un Šveices pilsoņiem, bet arī OECD dalībvalstu pilsoņiem.
- Savukārt 2020. gada 21. maijā tika pieņemti un 17. jūnijā stājās spēkā grozījumi likumā “Apsardzes darbības likumā”, svītrojot ierobežojumus komersantiem un komercsabiedrībām, kurās ārvalstu ieguldījums pārsniedz 50%, iegūt speciālo atļauju apsardzes darbības uzsākšanai.

Atbildīgas uzņēmējdarbības darba grupa

- OECD sekretariāts ir veicis pētījumu, lai noskaidrotu, kā dažādās jomās tiek attīstīti atbildīgas uzņēmējdarbības principi attiecībā uz digitālo vidi. Tajā ir apkopota informācija par jaunākajām iniciatīvām, kas nāk no valdībām, pilsoniskās sabiedrības, uzņēmējiem; aplūkots tiesiskais regulējums un politika attiecībā uz AI, sociālajiem tīkliem un digitālajām platformām; kāda ir uzņēmumu, kas lieto šīs tehnoloģijas, ietekme uz atbildīgas uzņēmējdarbības principu attīstību.
- Darba grupā dalībvalstis un sekretariāts debatēja, kādā veidā OECD var veikt izvērtējumus, kā un cik lielā mērā ieinteresēto personu un industrijas iniciatīvas par atbildīgu uzņēmējdarbību atbilst OECD vadlīnijām multinacionālajiem uzņēmumiem (*alignment assessments*). Līdz šim OECD ir izstrādājusi divus ‘*alignment assessment*’ instrumentus – vienu minerālu ieguves sektoram, bet otru tekstila un apavu sektoram. OECD ‘*alignment assessment*’ metodoloģija ir iestrādāta Eiropas Savienības regulējumā par atbildīgām minerālu piegādes ķēdēm.

- Ievērojot vides jautājumu prioritāti plānotajā OECD 2020.–2021. gada budžetā dalībvalstis un sekretariāts apsprieda nepieciešamību izstrādāt metodiku vides risku izvērtējumam, izmantojot labās prakses pieredzi dažādās dalībvalstīs.

Latvijas Nacionālā kontaktpunkta²⁰ paveiktais

- Ar mērķi veicināt Kontaktpunkta redzamību un pieejamību turpināts darbs, papildinot informāciju Ārlietu ministrijas mājaslapā par OECD vadlīnijām multinacionālajiem uzņēmumiem un Latvijas Nacionālo kontaktpunktu (turpmāk – NKP).
- OECD lielu uzsvaru liek uz nacionālo kontaktpunktu pieredzes apmaiņu un savstarpējo spēju stiprināšanu. Aizvadītā periodā Ārlietu ministrijas pārstāve Budapeštā piedalījās nacionālo kontaktpunktu darbībai veltītam pasākumam, kas ļāva apmainīties ar pieredzi ar kolēģiem no Lietuvas, Igaunijas, Vācijas, Nīderlandes, Francijas, Dānijas un Polijas, kā arī uzklaut OECD sekretariāta par nacionālo kontaktpunktu tīkla atbildīgo amatpersonu atziņas par aktuālāko šajā jomā.
- Lai informētu par Latvijas NKP darbību, OECD vadlīnijām un strīdu izskatīšanas mehānismu, Ārlietu ministrija sadarbojas ar nevalstiskajām organizācijām. Pārskata periodā Ārlietu ministrijas pārstāvji piedalījās biedrības “Latvijas Korporatīvās sociālās atbildības platforma” nodarbību programmā “Atbildīga biznesa vēstneši”. Sadarbībā ar Korporatīvās ilgtspējas un atbildības institūtu Ārlietu ministrija šā gada jūlijā pasniedza Ilgtspējas indeksa Godīgas tirdzniecības balvu uzņēmumam “Atea Global Services” par cieņā, godīgumā un ilgtspējā balstītu uzņēmējdarbību un attiecību veidošanu ar darbiniekiem, piegādātājiem un sadarbības partneriem. Šādu balvu Ārlietu ministrija pasniedz jau sesto gadu pēc kārtas.

PATĒRĒTĀJU AIZSARDZĪBAS POLITIKAS KOMITEJA

- Ar mērķi informēt patērētājus par preču atsaukumu nozīmīgumu, kā arī, lai pievērstu uzmanību preču atsaukumiem kopumā, Patērētāju tiesību aizsardzības centrs (turpmāk – PTAC) ir piedalījies OECD organizētajā kampaņā “Neignorē atsaukumus!”.
- Patērētāju tiesību uzraudzības jomā ir ieviestas OECD rekomendācijas par patērētāju aizsardzību e-komercijas jomā, PTAC pašlaik piedalās to ieviešanas efektivitātes novērtēšanas procesā.
- Saskaņā ar OECD labāko praksi attiecībā uz efektīvas uzraudzības politikas veidošanu turpinājās darbs pie “Konsultē vispirms” principa ieviešanas Latvijas uzraugošo iestāžu darbā.

KONKURENCES KOMITEJA

Konkurences komitejā 2019. gada decembra sesijā un 2020. gada jūnija sesijā, kā arī OECD Pasaules Konkurences forumā skatītās aktuālās tēmas:

- Konkurences iestāžu advokācijas aktivitātes COVID-19 krīzes laikā (*Roundtable on Competition Policy in Times of COVID-19*).

²⁰<https://www.mfa.gov.lv/arpolitika/ekonomiskas-attiecibas/ekonomiskas-sadarbibas-un-attistibas-organizacija-oecd/oecd/latvijas-nacionalais-kontaktpunkts>

- Konkurences attīstība publiskajos iepirkumos (*Developments on Competition in Public Procurement*);
- Mijiedarbību starp konkurences tiesībām un privāto datu aizsardzību (*Roundtable on Consumer Data Rights and Impact on Competition*).
- Jautājumi par uzņēmumu apvienošanām, dominējošiem uzņēmumiem pārpērkot konkurējošus “start-up” uzņēmumus un tādējādi iespējami kavējot inovācijas tirgū (*Roundtable on Start-ups, Killer Acquisitions and Merger Control Thresholds*).
- Kriminālbildība par karteļu pārkāpumiem (*Roundtable on Criminalisation of Cartels and Bid Rigging Conspiracies*).
- Neatkarīgie sektoru regulatori, to attiecības ar konkurences iestādēm, jo efektīvs regulators var palīdzēt papildināt konkurences iestādes lomu un tādējādi nodrošināt konsekvētu un saskanīgu nozares konkurences politiku.
- Tiesības iepazīties ar lietas materiāliem/konfidencialas informācijas aizsardzība.
- *Hub and spoke* karteļu prakse, kur diskusiju mērķis bija izpētīt dažādus vertikāli organizētas slepenas vienošanās veidus ar horizontālu ietekmi, kaitējuma teorijas, pierādīšanas standartus un īpašas problēmas, kas izvirzītas e-komercijas kontekstā.
- Konkurences piemērošanas politikas izaicinājumi digitālajā laikmetā.
- Apvienošanās kontrole dinamiskos tirgos, pievērsoties pastāvošās konkurences uzraudzības piemērotībai tādiem sektoriem kā digitālā ekonomika.
- Konkurence ‘par tirgu’ vai ‘tirgū’, kur sesijā tika aplūkoti preču un pakalpojumu tirgi, kuru raksturojošie elementi liek uzņēmumiem konkurēt drīzāk par visu tirgu, nevis tikai daļu no tirgus.

Latvijas iesaiste Konkurences komitejas darbā

- OECD Pasaules Konkurences forumā Latvija prezentēja sagatavoto ziņojumu par Konkurences padomes pieredzi, piemērojot Līguma par Eiropas Savienības darbību ‘konkurence par tirgu’ situācijā. Latvija informēja par publiskās privātās partnerības noslēgšanu atkritumu apsaimniekošanas jomā valsts galvaspilsētā un tam sekojošu Konkurences padomes lēmumu par pagaidu noregulējumu pieņemšanu, iestādes izdarītajiem apsvērumiem un tiesas izdarītajiem apsvērumiem tiesvedības ietvaros.
- 2019. gada decembra OECD Konkurences komitejas sesijā, diskutējot par to, kāda veida informācija ir uzskatāma par konfidencialu, kādi ir to veidi, procedūras, kuras izmanto, lai noteiktu, vai ir jāpiemēro konfidencialitāte, un metodes, kuras izmanto konfidencialitātes aizsardzībai, Latvijas Konkurences padome bija sagatavojusi ziņojumu²¹.
 - Sesijā par “*Hub and spoke*” karteļiem Latvija bija viena no nedaudzajām valstīm, kur šāda veida karteļa formāts konstatēts, tāpēc minētās diskusijas ietvaros Latvijas Konkurences padome bija sagatavojusi ziņojumu²²;
 - Decembra sesijā apspriesti arī vairāku dokumentu projekti, piemēram, procesuālais taisnīgums un lietu caurskatāmība, aptauja par OECD vadlīniju piemērošanu, rekomendācijas par konkurences neitralitāti.
- 2020. gada jūnija OECD Konkurences komitejas sesijā sniegtas divas mutiskas uzstāšanās divās dažādās OECD attālinātajās video sesijās/konferencēs:

²¹[https://one.oecd.org/document/DAF/COMP/WP3/WD\(2019\)38/en/pdf](https://one.oecd.org/document/DAF/COMP/WP3/WD(2019)38/en/pdf)

²²[https://one.oecd.org/document/DAF/COMP/WD\(2019\)85/en/pdf](https://one.oecd.org/document/DAF/COMP/WD(2019)85/en/pdf)

- par sadarbības vienošanos starp konkurentiem izvērtēšanu COVID krīzes periodā;
- par advokācijas aktivitātēm krīzes periodā jeb konkurences tiesību pārkāpumu preventīvu novēršanu, t.sk. informējot uzņēmējus par aizliegtām vienošanām un neatļautu informācijas apmaiņu, ļaunprātīgu tirgus un iepirkumu varas izmantošanu krīzes laikā, kā arī maksimālo cenu noteikšanu un valsts iejaukšanos brīvā tirgū, tai skaitā tādas nozarēs kā finanšu, medicīnas un ar COVID-19 aizsardzības pasākumiem saistīto preču izplatīšana, mazumtirdzniecība. Konkurences padome informēja dalībvalstis sesijā pausto pozīciju noteikt maksimālās cenas sejas maskām un dezinfekcijas līdzekļiem.
- Papildus izvērtēti divi OECD rekomendāciju projekti:
 - rekomendāciju projekts par procesuālo taisnīgumu un caurspīdīgumu (*Procedural fairness and transparency*) un tika sniegti ieteikumi precizēšanai;
 - rekomendāciju projekts par Konkurences neitralitāti izvērtēšana (*Recommendation on Competitive Neutrality*). Par konkurences neitralitāti, paužot atbalstu rekomendāciju projekta paustajam piedāvājumam, ka vidējā termiņā tiek izstrādātas vadlīnijas (*toolkits*), kas attiecīgi ļautu attīstīt rekomendāciju piemērošanu un labās prakses apmaiņu starp valstīm.
- 2019. gada 4. decembrī bez iebildumiem tika apstiprināti visi jau esošie 12 OECD Konkurences komitejas Biroja locekļi, kas turpmākajā gadā saglabā viceprezidentu statusu, līdz ar to arī Skaidrītei Ābramai tika apstiprināts mandāts.

OECD Ekonomikas pārskatā 2019. gada pārskatā ietvertās rekomendāciju izpildes līdzšinējais progress:

- Saeimā ir pieņemti un 2020. gada 1. janvārī spēkā stājās grozījumi Konkurences likumā, kas no šī gada sniedz Konkurences padomes tiesības vērsties pret publisko personu kapitālsabiedrību rīcību atbilstoši rekomendācijai produktivitātes veicināšanai “*Jāstiprina Konkurences padomes pilnvaras iejaukties, konstatējot valsts un pašvaldību uzņēmumu rīcību, kas vērsta uz konkurences mazināšanu*”.
- Ekonomikas ministrijā ir sagatavots un izskatīšanai Ministru kabinetā ir iesniegts informatīvais ziņojums “Par Konkurences padomes finansiālās kapacitātes stiprināšanu 2020. gadā”, kurā galvenokārt tiek vērsta uzmanība uz nepieciešamību risināt Konkurences padomes finansiālās neatkarības jautājumu, atbilstoši rekomendācijai “*Konkurences padomei jānodrošina pietiekams finansējums kvalificētu speciālistu noalgošanai*”, kas lielā mērā aptver iepriekš Latvijai izteiktās OECD rekomendācijas konkurences iestādes kapacitātes un autonomijas stiprināšanai.

STATISTIKAS UN STATISTIKAS POLITIKAS KOMITEJA

Latvijas iesaiste Statistikas politikas komitejas darbā

- Centrālā statistikas pārvalde (turpmāk – Pārvalde) piedalās OECD darba grupu un komiteju darbā par statistikas metodoloģijas izstrādes un pilnveidošanas aktuāliem jautājumiem, daloties pieredzē un labākajās praksēs ar OECD dalībvalstu ekspertiem jaunu, inovatīvu statistisko metožu izstrādē un pielietošanā.
- Pārvalde sniedz datus pēc nepieciešamības un pēc iespējas pilnīgā apjomā un detalizācijā OECD pētījumu un publikāciju vajadzībām, lai statistiskie dati par Latviju sniegtu informāciju par sociālajiem un ekonomiskajiem procesiem, to izmaiņām un prognozēm,

kas būtu noderīgi, novērtējot un plānojot Latvijas sociāli ekonomisko procesu attīstību. Pēc OECD vai nozaru ministriju pieprasījuma Pārvalde esošo resursu ietvaros gatavojusi papildu datus garākās laikrindās un detalizētākos griezumos, bez tam regulāri pārbaudītas un precizētas OECD aprēķinātās standartklūdas atsūtītajās tabulās, pārbaudīti dati OECD sagatavotajās tabulās, kas nozīmē papildu aprēķinu veikšanu daudz detalizētākos griezumos.

- Sadarbības līguma²³ ietvaros 2019. gadā pēc Izglītības un zinātnes ministrijas pasūtījuma Pārvalde veica Zinātņu doktoru tālākās karjeras apsekojumu saskaņā ar OECD metodoloģiju. Projektā Pārvalde piesaistīta kā vadošais partneris apsekojuma datu iegūšanai.
- Sekojot OECD iestāšanās laikā izteiktajām rekomendācijām, Pārvalde turpina attīstības darbus dažādās statistikas jomās, lai tiektos uz avancētu metožu pielietojumu oficiālās statistikas sagatavošanā salīdzināmības nodrošināšanai starp OECD dalībvalstīm. Tā, piemēram, Pārvalde veikusi ceturkšņa nacionālo kontu sistēmas datu pamatrādītāju revīziju, izmantojot gada datu pārdales optimizācijas metodi.
- Pārvalde turpina metodoloģiskās izpētes un kvalitātes pārbaudes darbus ikgadējo piedāvājuma-izlietojuma tabulu sagatavošanai iepriekšējā gada cenās vienlaicīgi ar faktisko cenu novērtējumu.
- Pārvalde arī turpinās izvērtēt iespējas datu sagatavošanai par nostrādātajām stundām daudz sīkākā detalizācijā, nekā to nosaka nacionālo kontu datu nosūtīšanas programma atbilstoši Eiropas kontu sistēmas (EKS 2010) prasībām.
- Izvērtējot OECD darba un attīstības virzienus atsevišķu statistikas jomu datu pieejamības veicināšanā, Pārvalde modernizē arī tūrisma statistiku OECD tūrisma statistikas attīstības un sadarbības ekonomikas novērtēšanas virzienā, piemēram, īstenojot aktivitātes, lai oficiālajā statistikā par naktsmītnēm iekļautu arī naktsmītnu piedāvājumus digitālajās platformās, tā ietvaros izmantojot automatizētu datu ieguves metodi (*web scraping*) par viesu dzīvokļu pieejamību digitālajā platformā ar nolūku izveidot novērtējumu.
- Sekojot OECD ieteikumam tiekties uz centralizētu datu izplatīšanas praksi un izpildot Pārvaldes darbības stratēģijā definētās aktivitātes datu pieejamības datu lietotājiem veicināšanai, Pārvalde ir pabeigusi oficiālās statistikas portāla prototipa un tehnisko specifikāciju izstrādi, un portāla tehniskā ieviešana ir beigu posmā. Oficiālās statistikas portāls aptvers Pārvaldes un citu oficiālās statistikas iestāžu sagatavoto oficiālo statistiku, tās publicēšanas kalendāru un saistītos metadatus. Visi dati un metadati portālā tiks publicēti standartizētā formātā. Portālā tiks publicēta arī informācija par datu kopām un datiem, kas pieejami pētniecības vajadzībām, kā arī atsauce uz pētniecības rezultātiem.
- Iestāšanās procesa laikā OECD Statistikas direktorāta izteiktās rekomendācijas statistikas jomā uzskatāmas drīzāk par ieteikumiem Latvijas prakses statistikas jomā tālākai attīstībai un saskaņošanai ar OECD praksi, kuri kopumā saskan ar vispārējiem attīstības virzieniem Eiropas Statistikas sistēmā un Pārvaldes plānotajiem attīstības darbiem.
- Statistikas jomā Pārvaldei ir saistoša OECD Padomes rekomendācija par labo praksi statistikas jomā (23.11.2015. Nr. C(2015)128 - C(2015)128/CORR1). Izteiktās 12 rekomendācijas atbilst Apvienoto Nāciju Organizācijas Oficiālās statistikas

²³ 2018.gada novembrī Pārvalde noslēgusi sadarbības līgumu (laika posmam no 2019. – 2023.gadam) ar Izglītības un zinātnes ministriju par OECD datu sagatavošanu OECD izglītības indikatoru programmas INES pieprasījumiem.

pamatprincipiem un Eiropas Statistikas Prakses kodeksam, kas jau tiek ievēroti statistikas jomā.

LAUKSAIMNIECĪBAS KOMITEJA (COAG)

- Komitejas darba prioritātes pārskata periodā:
lauksaimniecības politiku izvērtēšana, lauksaimniecības pārtikas produktu tirgu attīstības prognozes, ilgtspējīgs lauksaimniecības produktivitātes pieaugums, lauku saimniecību noturība pret riskiem un risku pārvaldība, resursu ilgtspējīga izmantošana, klimata pārmaiņu mazināšana un pielāgošanās to pārvarēšanai, zaļā izaugsme, viedā lauksaimniecība, saimniecības līmeņa analīze un pārtikas ķēdes analīze, kā arī COVID-19 ietekme uz nozares attīstību.
- Pārskata periodā COAG darbības jomās publicēti vairāki pētījumi, kuros iekļauta arī informācija par Latviju, tai skaitā par nodokļu politiku lauksaimniecībā (*“Taxation in Agriculture”*) un ikgadējais lauksaimniecības politiku izvērtējuma ziņojums (*“Agricultural policy monitoring and evaluation 2020”*).

Latvijas prioritātes Lauksaimniecības komitejā 2019.-2020. gada plānošanas periodā

- Pasākumi klimata jomā un metodes vai principi, lai novērtētu īstenoto klimata pārmaiņu seku mazināšanas pasākumus lauksaimniecībā (SEG emisijas, bioekonomika, ekosistēmu pakalpojumi, oglekļa uzkrāšana augsnē).
- Stiprināt lauksaimnieku stāvokli pārtikas ķēdēs (negodīgas tirgus prakses, tirgus caurspīdīgums, korporācija, ēnu ekonomika).
- Izturētspēja un riska pārvaldība lauksaimniecībā (ņemot vērā pieaugošo skaitu un dažādību riskiem lauksaimniecībā).
- Valstu salīdzinošās priekšrocības tirdzniecībā (nacionālie standarti, brīvās tirdzniecības līgumi).
- Turpināt ikgadējos lauksaimniecības politiku pārskatus un tirgus prognozes, valstu inovāciju, produktivitātes un ilgtspējības pārskatus.

Latvijas izvērtējums

- Izstrādājot Kopējās Lauksaimniecības politikas stratēģisko plānu 2021.–2027. gadam, tika izvērtētas un iespēju robežās ņemtas vērā OECD rekomendācijas, kas sniegtas izvērtējumā “Inovācijas, lauksaimniecības produktivitāte un ilgtspējība Latvijā” un Vides politikas komitejas gatavotajos pētījumos.

ZIVSAIMNIECĪBAS KOMITEJA (COFI)

- 2019.-2020. gadā COFI liels uzsvars tika likts uz “zilās ekonomikas” attīstību.
- Tika turpināts darbs pie 2020. gada zivsaimniecības izvērtēšanas ziņojuma, kurā papildus iekļauta informācija par nelegālas, neregulētas un neregistrētas (NNN) zvejas apkarošanas jautājumiem, par zivsaimniecības pārvaldības instrumentiem, par zivsaimniecības atbalsta ietekmi. Zivsaimniecības politikas lomu “zilajā ekonomikā”; tika izstrādāts ziņojums par kooperatīvo pētījumu programmu un OECD/FAO Lauksaimniecības apskata Zivju sadaļa. 2020. gada sākumā tas tika papildināts ar COVID-19 vīrusa ietekmes uz nozari izpēti un tās atbalsta risinājumu meklēšanu.

- COFI budžeta prioritātes 2020.–2021. gadam: zivsaimniecības un ar to saistītās datubāzes pārskats; OECD kapacitātes palielināšana zivsaimniecības un akvakultūras atbalsta politikas analīzei un zivsaimniecības ieguldījums “zilajā ekonomikā”; situācija ar COVID-19 vīrusa ietekmi uz zivsaimniecības nozari un risinājumi situācijas uzlabošanai.
- OECD gatavotie ziņojumi un pārskati tiek izmantoti stratēģiskās plānošanas darbā, kā arī situācijas analīzē, lai nodrošinātu zivsaimniecības nozares attīstību un ilgtspējību.

Latvijas prioritātes Zivsaimniecības komitejā 2019.–2020. gada plānošanas periodā

- Zivsaimniecības (un ar to saistīto) informācijas datu bāzes struktūras pārskatīšana un uzlabošana.
- OECD kapacitātes palielināšana, lai nodrošinātu zvejniecības un akvakultūras atbalsta politikas analīzi, īpaši vērtējot kā zvejniecības un akvakultūras atbalsta politikas ietekmē sociālo, ekonomisko un vides ilgtspēju.
- Digitalizācijas ievieši uzlabojumi sektora ilgtspējas nodrošināšanai.
- Ilgtspējīgs zvejniecības un akvakultūras produktivitātes pieaugums, nodrošinot ieņēmumu pieaugumu vienlaikus ievērojot arī zvejniecības un akvakultūras ilgtspējas.
- Zivsaimniecības ieguldījums “zilajā ekonomikā” – saistība starp zvejas iespējām, piekrastes iedzīvotāju ieņēmumiem, nodarbinātību un zvejniecības politiku, kurai jānodrošina pēc iespējas lielāka labuma gūšana vietējā ekonomikā.
- COVID-19 ietekme uz nozari un situācijas risinājumu rašana.

DALĪBA OECD LABĪBAS, STIEBRZĀĻU UN TAURINZIEŽU SĒKLU SHĒMĀS

- Latvijas dalība sēklu shēmās ir veicinājusi sēklu konkurētspējas paaugstināšanos starptautiskajā tirgū, sekmējot Latvijā ražotu sēklu eksportu uz valstīm, kas nav ES dalībvalstis. Latvijā selekcionētās, sertificēšanai paredzētās šķirnes tiek iekļautas kopējā OECD šķirņu sarakstā, tādējādi radot iespēju citu valstu ražotājiem iegūt informāciju par Latvijā selekcionētajām šķirnēm.
- Latvijas normatīvajos aktos noteiktās šķirnes identitātes un šķirnes tīrības prasības balstās uz OECD sēklu shēmās noteiktajām prasībām. Sēklu sertifikācija saskaņā ar OECD sēklu shēmām Latvijā ir svarīga, jo tādējādi tiek veicināts Latvijā ražotu sēklu eksports un nozares konkurētspēja.
- Aktuālās tēmas darba kārtībā: COVID-19 ietekme uz sēklu sertifikācijas procesu dalībvalstīs, priekšlikumi digitālajām tehnoloģijām OECD sēklu sertifikācijā, BMT marķieru izmantošana sēklu sertifikācijas procesā, sērijas numura ieviešana OECD etiķetēs, apmācību moduļi lauku apskatēm, sēklu izsekojamībai, priekšlikums pārskatīt kaņepju sertifikācijas nosacījumus.

DALĪBA OECD ILGTSPĒJĪGAS LAUKSAIMNIECĪBAS PĒTNIECĪBAS ATBALSTA PROGRAMMĀ

- No 2020. gada Latvija ir OECD pētniecības atbalsta programmas (*Co-Operative Research Programme: Biological Resource Management for Sustainable Agricultural Systems* (CRP)) dalībniece, kas dod iespēju pieteikties konkursā uz finansējumu pētniecībai – stipendijām pētniekiem un atbalstu starptautisku konferenču rīkošanai.

- Programma paredz:
 - Stipendijas pētniekiem (6 līdz 26 nedēļām) – transporta un uzturēšanās izdevumu segšana atsevišķa projekta veikšanai pētniekiem, kuriem ir doktora grāds (*postdoctoral training*), ir patstāvīga darba vieta un kas plāno veikt pētniecisko darbu laboratorijā citā dalībvalstī.
 - Līdzfinansējums starptautiskiem pasākumiem (konferencēm, semināriem, kongresiem), kuros informē politikas veidotājus, privāto sektoru un zinātnes pārstāvjus par pašreizējiem un nākotnes pētījumiem, zinātnisko attīstību un iespējām jautājumos, kas iekļaujas CRP programmas un OECD prioritātēs. Ar līdzfinansējumu sedz transporta un uzturēšanās izdevumus uzaicinātiem lektoriem no ārvalstīm.
 - Atbalstāmās pētniecības tēmas ietver tādus virzienus kā dabas resursu pārvaldība, risku pārvaldība, tehnoloģijas un inovācijas.

VIDES POLITIKAS KOMITEJA

Latvijas ieguvumi no dalības komitejas darbā

- Dalība Vides politikas komitejā un saistītajās darba grupās sniegusi izpratni par pasaules progresīvāko valstu pieejām klimata pārmaiņu mazināšanas un aprites ekonomikas jautājumos, kas ir integrēta attiecīgajos nozares politikas dokumentos un normatīvajos aktos.

Laikā no 25.–27. februārim notika Vides sniegumu darba grupas (WPEP sanāksme), kuru pirmoreiz, kopš iecelšanas WPEP darba grupas priekšsēdētajas amatā, vadīja VARAM valsts sekretāra vietniece Alda Ozola.

WPEP ietvaros tiek sagatavoti pārskati par dalībvalstu vides sniegumu. Šis ir process, kurā visas OECD valstis tiek iesaistītas, pārskatot viena otras politiku un individuāli un kolektīvi apmainoties ar praksi un pieredzi vides veiktspējas uzlabošanai. Tā rezultātā, ievērojot OECD secinājumus un pētījumus, valstīm tiek sniegtas rekomendācijas un vēstījumi par to, kā uzlabot savu darbību vides jomā, vienlaikus nodrošinot taisnīgu attieksmi visās valstīs. Šī ir viena no OECD galvenajām funkcijām. Saskaņā ar salīdzinošās pārskatīšanas principu katra pārskata sagatavošanā piedalās divas valstis, kas veic pārskatīšanu.

Pārskata perioda tika izskatīti un apstiprināti:

- Luksemburgas vides pārskatu ar tematiskām sadaļām par gaisu kvalitāti un mobilitāti, kā arī bioloģisko daudzveidību (pārskatā gatavošanā iesaistītās valstis – Beļģija un Šveice);
- Grieķijas vides pārskatu ar tematiskām sadaļām par klimata pārmaiņām, pielāgošanos un bioloģisko daudzveidību (pārskatā gatavošanā iesaistītās valstis – Izraēla un Portugāle);
- Dienvidāfrikas vidustermiņa atskaiti par valsts vides pārskatu (Vides pārskats veikts 2013. gadā).

Laikā no 28.–30. aprīlim VARAM pārstāvji virtuāli piedalījās Vides politikas komitejas (EPOC) sanāksmē.

EPOC ietvaros tika diskutēts par valstu pieredzi COVID un vides politikas kontekstā. Vides darbības programma un budžets 2021.–2022. gada periodam ierosināta ar prioritārajām darbībām darbā ar klimata pārmaiņām, ūdeni, bioloģisko daudzveidību, ilgtspējīgu attīstību, aprites ekonomiku, plastmasa, zaļa un iekļaujoša izaugsme, ilgtermiņa vides draudzīgas investīcijas, nodokļu un digitalizācija. Vides ministru sanāksme tiek plānota 2021. gadā vai 2022. gada pavasarī.

- 2020. gada maijā publicēts OECD pētījums “Latvijas investīciju plūsmu transporta sektorā saderīgums ar Parīzes nolīgumu”. Pētījums palīdzējis novērtēt investīciju plūsmas transporta nozarē, lai pilnveidotu rīcībpolitiku plānošanu, un sniegs rekomendācijas politiku un nozares snieguma uzlabošanai.

Būtiskākie Latvijas izvērtējumi

- 2020. gada maijā ir publicēts OECD pētījums par Latvijas investīciju plūsmu transporta sektorā saderīgums ar Parīzes nolīgumu *Exploring Options to Measure the Climate Consistency of real Economy Investments: the Transport Sector in Latvia*.
 - Šī pētījuma ietvaros tika analizēti pieejamie datu avoti, attīstītas metodes pieejamo datu izvērtēšanai attiecībā uz publiskajām un privātajām finanšu plūsmām, kā arī sagatavots Latvijas situācijas novērtējums un atbilstība globālajiem klimata mērķiem. Lai izanalizētu nozarē notikušās tendences, tika izmantoti dati par laika posmu 2008.–2018. gads.
 - Latvijā pētījuma rezultātus plānots izmantot nozaru politiku plānošanas pilnveidošanai, savukārt OECD, balstoties uz pētījuma ietvaros gūtajām zināšanām, izstrādās metodoloģisko ietvaru, lai nodrošinātu līdzvērtīgu novērtējumu veikšanu citās valstīs.
- 2019. gada 17. oktobrī Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijā tika prezentēts OECD Vides raksturlielumu pārskats par Latviju (*Environmental Performance Review*). Tā ietvaros padziļināti tiek analizēts sniegums pārejā uz aprites ekonomiku un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā.
- OECD pārskatā izteiktās atziņas un rekomendācijas ir palīdzējušas panākt būtisku progresu gan saistībā ar pielāgošanos klimata pārmaiņām, kā arī pasākumu plānošanu SEG emisiju samazināšanā un izmantotas šādos politikas plānošanas dokumentos:
 - Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021.–2028. gadam un Rīcības plāns pārejai uz aprites ekonomiku 2020.–2027. gadam.
 - Latvijas pielāgošanās klimata pārmaiņām plāns laika posmam līdz 2030. gadam, lai palīdzētu Latvijas iedzīvotājiem un tautsaimniecībai labāk pielāgoties jau notiekošajām klimata pārmaiņām un tādējādi mazinātu klimata pārmaiņu radītos zaudējumus. Ministru kabinetā apstiprināts 2019. gada jūlijā.
 - Latvijas stratēģija klimatneitralitātes sasniegšanai līdz 2050. gadam, kas ir ilgtermiņa vīzijas dokuments, lai nodrošinātu vienotu valsts virzību, kā arī pamatotu oglekļa mazietilpīgas attīstības pamatprincipu iekļaušanu visu nozaru plānošanas dokumentos. Ministru kabinetā apstiprināts 2020. gada janvārī.
 - 2020. gada janvārī Ministru kabineta apstiprinātais Latvijas Nacionālo enerģētikas un klimata plāns 2021.-2030. gadam, kas paredz konkrētus pasākumus SEG emisiju samazināšanā un oglekļa dioksīda (CO₂) piesaistes palielināšanā, tai skaitā energoefektivitātes uzlabošanā un atjaunojamo energoresursu veicināšanā.

enerģētikas, lauksaimniecības, transporta u.c. tautsaimniecības nozarēs, kā arī pētniecības un inovācijas sekmēšanai attiecīgajās jomās.

- Vienlaikus, balstoties uz OECD ieteikumiem, ir jāturpina darbs pie pasākumu īstenošanas, lai nodrošinātu klimatneitralitātes mērķa sasniegšanu, kā arī jāīsteno un pienācīgi jāuzrauga pielāgošanās klimata pārmaiņām pasākumu izpilde.

Dalība OECD Darba grupās par klimatu, investīcijām un attīstību klimata jautājumiem

- Gūtas noderīgas idejas Latvijas klimata politikas ieviešanas pilnveidošanai, īpaši jomās, kas skar pielāgošanos klimata pārmaiņām (klimatnoturīgumu), virzību uz oglekļa mazietilpīgu attīstību (klimatneitralitāti) un indikatoru identificēšanu tās sasniegšanā, klimata finansējuma izsekojamību, zaļā finansējuma taksonomiju, oglekļa cenošanu un iekļaušus klimata pasākumus pilsētās.

Prioritārie virzieni Latvijas sadarbībai ar Vides politikas komiteju

- Atkritumu apsaimniekošana un resursu produktivitāte (aprites ekonomikas monitoringa mehānismu izveide).
- Bioloģiskās daudzveidības aizsardzība un ekosistēmas pakalpojumu novērtēšana.
- Vides monitoringa datu izmantošana un vides snieguma pārskati.
- Klimatneitralitāte un klimatnoturīgums.

ĶIMIKĀLIJU KOMITEJA

- Latvija turpina dalību OECD Ķimikāliju komitejā. Pārskata periodā Latvija iesaistījās Darba un budžeta programmas 2021.–2022. gada prioritāšu identificēšanā, komitejas ietvaros sagatavoto dokumentu komentēšanā.
- Balstoties uz Ķimikāliju komitejas darbības izvērtējuma rekomendācijām, tika sagatavots priekšlikums par izmaiņām Ķimikāliju komitejas struktūrā. Rezultātā no 2021. gada 1. janvāra atbilstoši OECD Padomes lēmumam tiek apvienota Ķimikāliju komiteja un Ķīmisko vielu, pesticīdu un biotehnoloģiju darba grupa un turpmāk komitejas nosaukums būs Ķimikāliju un biotehnoloģiju komiteja.

Prioritārie virzieni Latvijas darbībai Ķimikāliju komitejā

- Atbalsts starptautiskajai ķīmisko vielu pārvaldības attīstības nodrošināšanai pēc 2020. gada.
- Jauno ķīmisko vielu pārvaldības iniciatīvu īstenošana, tostarp (nanomateriālu un nanotehnoloģiju, endokrīnās sistēmas grāvējvielu, vidē noturīgo farmācijas piesārņotāju risku novērtēšana un pārvaldība).

DIGITĀLĀS EKONOMIKAS POLITIKAS KOMITEJA

Latvijas iesaiste Digitālās ekonomikas politikas komitejas darbā

- Latvija turpina aktīvi līdzdarboties OECD analītisko materiālu izstrādē, tai skaitā, sniedzot komentārus par mākslīgā intelekta vadlīnijām, u.c. dokumentiem.
- Dalība OECD digitālās pārvaldības un atvērto datu direktorāta Atvērtas pārvaldības datu darba grupā (*Open Government data*) sekmē valsts pārvaldes atvērtību un tās rīcībā esošo datu un informācijas atkalizmantošanai.

Prioritārie virzieni Latvijas darbībai Digitālās ekonomikas politikas komitejā

- Digitālo jautājumu horizontālie projekti (izvērtējums par digitālās jomas ietekmi nozarēs).
- Digitālās transformācijas jautājumi.
- Dato balstītas ekonomikas attīstība un datu inovācijas.
- Digitālās drošības jautājumi.
- Digitālo prasmju attīstība.

Digitālās ekonomikas mērīšanas un analīzes darba grupa

- Darbā grupā tika skatīti un analizēti aktuālākie pētījumi digitālās ekonomikas sektorā, viedo tehnoloģiju, lietu internetu, pārrobežu datu plūsmas, mākslīgā intelekta, pārrobežu digitālajā ekonomikā.
- Notikušas arī metodoloģiskas diskusijas ar Eurostat un valstu centrālajām statistiskās pārvaldēm par IKT lietošanas un izmantošanas aptauju metodoloģiju un saturu.
- Dalība darba grupā sekmē datos balstītas valsts pārvaldes lēmumu pieņemšanu, piedaloties diskusijās un sarunās par minētajiem jautājumiem, kā arī diskusijās ar CSP par piemērotās metodoloģijas salāgotību ar globālajām tendencēm digitālajā ekonomikā (piemēram, pakalpojumu sniegšana vienā valstī, finanšu plūsmas starp citām utt.).
- Laika posmā no 2019. gada maija līdz novembrim, VARAM pārstāvji piedalījās aptaujas *OECD Digital Government Survey 1.0* datu pārbaudes procesā.

Digitālās drošības ekspertu darba grupa

- 2019. gada 19.– 20. novembrī OECD Digitālās drošības ekspertu darba grupā VARAM pārstāvis iepazīstināja ar esošo situāciju Latvijā attiecībā uz atbildīgu iejaukšanos (*responsible response*).

Digitālās Ekonomikas politikas darba grupa

- 2019. gada 21.–22. novembra darba grupas sanāksmē tika pausts vērtējums par sadarbību ar OECD ekspertiem Latvijas digitālās transformācijas izvērtējumā.
- Attiecībā uz *Going Digital II* uzsākšanu līdztekus aptauju veikšanai tika pausts viedoklis uz kopīgu labās prakses datu bāzes izveidi.
- Valstu ieteikumu rezultātā tika prezentēta OECD mākslīgā intelekta observatorija – OECD.AI.

OECD digitālās transformācijas “*Going Digital in Latvia*” projekts (2019.-2020.)

- 2020. gada februārī VARAM pārstāvis kopā ar Latvijas pārstāvniecības OECD kolēģiem tikās ar izvērtējuma *Going Digital in Latvia* vadību, lai pārrunātu turpmāko sadarbību attiecībā uz izvērtējuma virzību, kā arī būtiskākos jautājumus, kuri ir īpaši būtiski un sagaidām OECD padziļinātu atspoguļojumu un analīzi.
- 2020. gada sākumā turpinājās darbs pie Latvijas digitālās transformācijas izvērtējuma OECD digitālās transformācijas projekta *Going Digital* ietvaros. Šajā laikā ministriju pārstāvji sniedza papildus informāciju par plānotajiem politikas plānošanas dokumentiem, Digitālās transformācijas pamatnostādņēm, Nacionālā attīstības plānu, kā arī Viedās specializācijas stratēģijā plānotajiem stratēģiskajiem uzstādījumiem un

veicamajām darbībām, lai OECD atspoguļotu turpmāko gadu digitālās prioritātes Latvijā un sniegtu OECD ekspertu ieteikumus un izvērtējumu.

- Latvijas digitālās transformācijas izvērtējums sniegs analīzi par digitālās transformācijas kavējošiem iemesliem ekonomikā un sabiedrībā, kā arī sniegs rekomendācijas par digitālās politikas veidošanu, digitālās transformācijas iespējām un izaicinājumiem, dodot būtisku ieguldījumu informācijas sabiedrības politikas izvērtēšanā, potenciāli iezīmēs jaunas nišas jomas, kuru attīstīšana ir nepieciešama, lai pielāgotos mainīgās pasaules tendencēm.
- Papildus tas nodrošinās jomu sinerģijas analīzi, kurām nepieciešams pievērst pastiprinātu uzmanību.
- Stratēģiskās plānošanas pieeju, ko ietvers izvērtējums, lai noteiktu un izpētītu galvenās problemātiskās jomas un iespējamās nākotnes scenārijus, ko izmantot kā pamatu turpmākajā politikas plānošanas procesā. Stratēģiskā pieeja, kas ietverta izvērtējumā, atvieglo politikas plānošanu un veicina visaptverošu skatījumu uz nākotnes izaicinājumiem, iezīmējot svarīgās jomas un to attīstību.
- Latvijas digitālās transformācijas izvērtējums ietvers un sniegs izvērtējumu par šādiem aspektiem: 1) digitālās ekonomikas infrastruktūra; 2) digitālās transformācijas veicināšana starp iedzīvotājiem, uzņēmumiem un publisko sektoru; 3) uzticības veicināšana digitālajai ekonomikai: drošība, privātums un patērētāju aizsardzība.
- Līdztekus iepriekš minētajam izvērtējums iezīmēs to, cik svarīga ir digitalizācija, kas sniedz iespēju izstrādāt inovatīvus risinājumus, kas palīdz cīnīties ar tautsaimniecības sarukšanu un tās sekām.

INFORMĀCIJU UN KOMUNIKĀCIJAS TEHNOLOĢIJU KOMITEJA

Komitejas prioritātes

- Komitejas infrastruktūras darba grupa ir atbildīga par ziņojumu sagatavošanu un novērtējumu veikšanu gan valstu, kā arī par konkrētu elektronisko sakaru nozares attīstības jautājumu griezumā. Vienlaikus darba grupa izstrādā un uzrauga OECD rekomendāciju īstenošanu viesabonēšanas un platjoslas attīstības jautājumos, kas ir saistošas OECD dalībvalstīm.

Latvijas iesaiste komitejas darbā

- 2019. gada 19.–20. novembrī Satiksmes ministrijas Sakaru departamenta pārstāvis piedalījās OECD sakaru infrastruktūras un pakalpojumu politikas darba grupas sēdē, kuras laikā tika sniegta informācija par jaunākajām iniciatīvām nacionālā līmenī, tostarp par piektās paaudzes (5G) ieviešanu Latvijā.

OECD rekomendāciju ieviešana

- Īstenojot OECD rekomendāciju, no 2019. gada 27. līdz 29. novembrim Rīgā norisinājies viens no pasaulē nozīmīgākajiem 5G tehnoloģiju pasākumiem - otrais ikgadējais Baltijas jūras reģiona 5G ekosistēmas forums “5G Techritory”, kurā tika meklēti risinājumi veiksmīgākai 5G ieviešanai Baltijas valstu reģionā.
- 2020.gada 18.februārī MK tika pieņemts informatīvais ziņojums “Ceļvedis piektās paaudzes (5G) publisko mobilo elektronisko sakaru tīklu ieviešanai Latvijā”, kura mērķis ir sniegt redzējumu par 5G mobilo sakaru tīklu ieviešanas aspektiem Latvijā.

REĢIONĀLĀS ATTĪSTĪBAS POLITIKAS KOMITEJA

Latvijas iesaiste Reģionālās attīstības politikas komitejas darbā

- Dalība OECD Reģionālās attīstības komitejā Latvijai ir nodrošinājusi iespējas apmainīties ar labo praksi tādās jomās kā ekonomiskās izaugsmes veicināšana reģionos, tai skaitā inovatīvi pārvaldes risinājumi, atbalsta instrumenti, kapacitātes celšana vietējo pašvaldību un reģionu speciālistiem ilgtspējīgas teritoriju attīstības plānošanā un īstenošanā, kā arī teritoriju attīstības analīze, monitorings, datu pieejamība.
- Minētā pieredze un citu valstu labā prakse tiek izmantota, definējot reģionālās politikas atbalsta pasākumus pēc 2020. gada atbilstoši Reģionālās politikas pamatnostādņēm 2021.–2027. gadam.
- Lai arī OECD piedāvājis veikt izvērtējumus reģionālās attīstības jomā, tie netika izmantoti VARAM ierobežoto finanšu resursu dēļ. Būtu nepieciešams rast risinājumu izvērtējumu veikšanai, ņemot vērā Latvijas veiktās iemaksas.

VIETĒJĀS EKONOMIKAS UN NODARBINĀTĪBAS ATTĪSTĪBAS PROGRAMMA (LEED)

- Dalība LEED sanāsmēs Latvijai ir nodrošinājusi iespēju apmainīties ar labo praksi attiecībā uz ekonomikas veicināšanu reģionālajā un vietējā līmenī, iekļaujošu izaugsmi, aktuālajām tendencēm nodarbinātībā un nodarbinātības stimulēšanu, prasmju attīstīšanu, kapacitātes stiprināšanu, lai veicinātu uzņēmējdarbības attīstību un nodarbinātības pieaugumu pašvaldībās.
- Minētā pieredze un citu valstu labā prakse tiek izmantota, izstrādājot reģionālās politikas atbalsta pasākumus pēc 2020. gada atbilstoši Reģionālās politikas pamatnostādņēm 2021.–2027. gadam.

Prioritārie virzieni Latvijas sadarbībai ar Reģionālās attīstības politikas komiteju un LEED:

- ekonomiskās izaugsmes veicināšana vietējās pašvaldībās un reģionos, tai skaitā inovatīvi pārvaldes risinājumi, atbalsta instrumenti;
- pakalpojumu pieejamības nodrošināšana, ņemot vērā demogrāfiskos izaicinājumus, t.sk. viedās pašvaldības;
- darbaspēka piesaistes instrumenti reģionos ārpus galvaspilsētas;
- reģionālās inovāciju un zināšanu platformas izveide un darbība;
- kapacitātes celšana vietējo pašvaldību un reģionu speciālistiem ilgtspējīgā teritoriju attīstības plānošanā un īstenošanā;
- teritoriālās attīstības analīze, monitorings, datu pieejamība.

PUBLISKĀS PĀRVALDĪBAS KOMITEJA

- 2019. gada 14.–15. novembra 60. Publiskās pārvaldības komitejas sēde bija veltīta nākotnes kompetencēm darbam valsts pārvaldē un valsts pārvaldes spējai piesaistīt kompetentus speciālistus un labus vadītājus. Notika simpozījs “*Kā atlasīt nākotnes civildienestu*”. Diskusija bija par trīs risinājumiem labu speciālist piesaistei – veidot pievilcīgu valsts pārvaldes tēlu (*brandings*), apzināt prasmes un kompetences, kas ir vajadzīgas mūsdienu valsts pārvaldē, un prasmīga jauno speciālistu ievadīšana valsts

darbā. Publiskās pārvaldes komiteja uzsvēra pierādījumos balstītas pieejas nozīmi, tostarp nepieciešamību vairāk dalīties labajā praksē un gūtajā pieredzē starp dalībvalstīm, tostarp par neveiksmēm.

- 60. Publiskās pārvaldības komitejas sēdē tika apspriesti publiskā sektora pārvaldības indikatori, kurus OECD apkopoja ikgadējā pārskatā *Government at a Glance 2019*. OECD ir vērtīgs un uzticams salīdzinošu datu avots, kurus var izmantot valsts institūcijas, pētnieki un plašāka sabiedrība. *Government at a Glance* parāda publiskā sektora reformu tendences un sniedz iespēju vērtēt sasniegtos rezultātus kontekstā ar citām valstīm.
- 2019. gadā komiteja apstiprināja jauno OECD ietvara dokumentu *Policy Framework for Sound Public Governance*. Tas ir lietderīgs rīks publiskās pārvaldības reformu izstrādes un vērtēšanas procesā, kuru var izmantot gan valsts institūcijas, gan sabiedrība.²⁴
- 2020. gada 23. aprīļa 61. Publiskās pārvaldības komitejas sēdes uzmanība tika veltīta COVID-19 krīzes novēršanai veiktajiem pasākumiem valsts pārvaldē. Dalībvalstis informēja par pasākumiem, kas veikti, lai nodrošinātu pakalpojumu un iestāžu darba nepārtrauktību un ieviestu attālināto darbu. Valdību uzmanības centrā ir digitalizācija un inovācija.
- Uz 61. Publiskās pārvaldības komitejas sēdi dalībvalstis tika lūgtas iesniegt prioritātes Publiskās pārvaldības komitejas Darba un budžeta plāna projektam 2021.–2022. gadam. Latvijas ieskatā no komitejas darba virzieniem prioritāri ir publiskās pārvaldības standartu noteikšana, atvērta pārvaldība, dzimumu līdztiesība, inovācijas, pieeja publiskajiem pakalpojumiem un uz cilvēku vērsti pakalpojumi, publiskie iepirkumi, kā arī līderība un kompetences valsts pārvaldē.
- Pārskata periodā sniegtas atbildes uz divām apjomīgām OECD aptaujām – publiskās komunikācijas aptauja (*Public Communication Survey*) un aptauja par nodarbinātajiem publiskajā sektorā (*Composition Survey*).

Publiskās pārvaldības komitejas Publiskā sektora inovāciju observatorija (OPSI)

- OPSI mērķis ir apkopot un popularizēt labo praksi OECD dalībvalstīs, ieviešot inovācijas un inovatīvas pieejas publiskajā sektorā. OPSI Latvijas nacionālais kontaktpunkts ir Valsts kanceleja, kas Latvijā pārņem OECD pieredzi un labo praksi, aktīvi ieviešot inovāciju kultūru Latvijas publiskajā sektorā. Ikviens var iesaistīties OPSI, reģistrējoties OPSI tīmekļvietnē.²⁵
- OPSI ietvaros 2019. gadā tika izstrādāts OECD juridiskais instruments - OECD Publiskā sektora inovāciju deklarācija.²⁶ Tās mērķis ir veicināt inovāciju ieviešanu publiskajā sektorā OECD dalībvalstīs, nodrošinot tam nepieciešamos resursus, attīstot prasmes, procesus un institucionālo atbalstu.
- Valsts kanceleja pārskata periodā turpināja aktīvi nodrošināt OPSI kontaktpunkta funkcijas, turpinot veicināt Publiskā sektora inovācijas deklarācijas ieviešanu dzīvē.
- Valsts kanceleja veikusi OECD Publiskā sektora inovācijas deklarācijas tulkojumu latviešu valodā ([pieejams šeit](#)).

²⁴ Vairāk informācijas: <http://www.oecd.org/governance/policy-framework-on-sound-public-governance>

²⁵ Vairāk informācijas: <https://www.oecd-opsi.org>

²⁶ OECD Declaration on Public Sector Innovation, <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0450>

- Valsts kanceleja īpaši popularizēja publiskā sektora inovāciju valsts pārvaldes augstākā līmeņa vadītāju vidū. Balstoties uz OECD inovācijas deklarāciju 2019.gada nogalē kopradē ar augstākā līmeņa vadītājiem tika radīts Inovācijas manifests - https://www.mk.gov.lv/sites/default/files/editor/Lidzdaliba/inovācijas_manifests.pdf

OPSI raksts par Latvijas inovācijas aktivitātēm [pieejams šeit](#), video atskats no augstākā līmeņa vadītāju konferences 2019. gada oktobrī (ar OECD OPSI līdzdalību) [pieejams šeit](#).

- Valsts kancelejas publiskā sektora inovācijas laboratorijas #GovLabLatvia ietvaros 2019. gadā tika īstenots projekts laboratorijas darba attīstībai un OECD OPSI inovācijas eksperti vadīja vairākas darbnīcas augstākā līmeņa vadītājiem Latvijā, kā arī sniedza konsultācijas inovācijas attīstībai. Pateicoties šai sinerģijai, 2019. gada Valsts kancelejas projektā “Augstākā līmeņa vadītāju attīstības programma” tika īstenotas arī vairākas aktivitātes ar mērķi paaugstināt vadītāju izpratni par publiskā sektora inovācijas tēmu.
- 2020. gada maijā ir uzsākts otrais Valsts kancelejas inovācijas laboratorijas projekts, kura ietvaros OECD eksperti gatavo ziņojumu *Innovation Scan*. Tas ieskicēs pašreizējās publiskā sektora inovācijas ekosistēmas situāciju Latvijā, kā arī sniegs rekomendācijas tālākās sistēmas attīstībai (t.sk. #GovLabLatvia lomas stiprināšanai).
- 2020. gada nogalē ar OECD OPSI ekspertiem tiks uzsākts darbs pie eksperimentēšanas vadlīniju izstrādes, lai radītu kopīgu publiskā sektora eksperimentēšanas ietvaru Latvijā.

Vecāko digitālās valdības amatpersonu darba grupa (E-leaders) un tās atvērto valdības datu ekspertu grupa²⁷

- Darba grupa regulāri veic OECD dalībvalstu novērtējumu valsts pārvaldes atvērtībai un tās rīcībā esošo datu un informācijas atkalizmantošanai.
- OECD novērtējuma metodoloģija ir kalpojusi kā ceļa karte Latvijai, attīstot atvērto datu politiku, kā rezultātā 2019. gada OECD *OurIndex* vērtējumā²⁸ ir būtiski uzlabojusi savus rezultātus, salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem. *OurIndex* rādītāji ļauj identificēt ar datu atvēršanu saistītus izaicinājumus, virzoties uz atvērto pārvaldību.

Publiskā sektora nodarbinātības un vadības darba grupa (PEM)

- 2020. gadā OECD Padomes Rekomendācija par valsts dienesta līderību un kapacitāti tika izmantota, veidojot Valsts pārvaldē nodarbināto mācīšanās un attīstības stratēģiju 2021.–2027. gadam. Stratēģiju izstrādā Valsts kanceleja sadarbībā ar Valsts administrācijas skolu.
- 2020. gada 2. jūnijā notika virtuālā diskusija - *Returning to Work after the COVID-19: What Next for the Public Service Workforce?* Piedalījās 165 dalībnieki no 40 valstīm, PEM un *OECD's Network of Schools of Government* pārstāvji. Galvenie secinājumi: nekas nemaina kultūru tā, kā to dara krīze (“*Nothing changes culture like a crisis.*”), daudzviet valsts dienestā COVID-19 krīze ir veicinājumi dziļas pārmaiņas, izmaiņas notikušas darba vidē, mainījušās darbinieku un darba devēju gaidas un tādējādi visa valsts pārvaldes kultūra.
- 2020. gada rudenī Latvija piedalīsies OECD aptaujā *Public Service Leadership and*

²⁷ Vairāk par OECD darbu atvērto datu jomā un šīs ekspertu grupas sanāksmēm: <http://www.oecd.org/gov/digital-government/open-government-data.htm>

²⁸ <https://www.oecd.org/gov/digital-government/open-government-data.htm>

Capability survey. Tajā iekļautas šādas tēmas: 1) līderība un augstākās amatpersonas civildienestā; 2) valsts pārvaldē nodarbināto piesaiste un noturēšana; 3) atlase.

- 2020. gada jūnijā tika pabeigts pētījums *Working paper on the Senior Civil Service*. Tajā ir apkopti piemēri no 9 OECD dalībvalstīm par vadītājiem valsts dienestā. Balstoties šajos piemēros, OECD identificē svarīgākās vadītāju kompetences valsts pārvaldē un piedāvā analītisku ietvaru civildienesta vadītāju attīstībai.

Vecāko budžeta amatpersonu darba grupa

- 2019. gada jūlijā Finanšu ministrijas pārstāvis piedalījās Centrālās, Austrumu un Dienvidaustrumu Eiropas valstu vecāko budžeta amatpersonu darba grupas sanāksmē (*15th Annual Meeting of Central, Eastern & South-Eastern European Senior Budget Officials*) Baltkrievijā. Sanāksmē Latvija dalījās ar pieredzi par fiskālo risku identificēšanu un vadību, uz rezultātu orientēta budžeta veidošanu un analīzi, rezultātīvo rādītāju nozīmi un izdevumu pārskatīšanu Latvijā. Secināts, ka Finanšu ministrijai darba procesā ir nepieciešama nepārtraukta sadarbība ar citām ministrijām un iesaistītajām pusēm, lai sasniegtu pēc iespējas labāku rezultātu. Uzmanību nepieciešams vērst ne tikai uz īstermiņa mērķiem, jautājumiem, bet arī ilgtermiņa, kas var ietekmēt rezultātu (dabas katastrofas, klimata pārmaiņas u.tml.).
- 2019. gada septembrī Finanšu ministrijas pārstāvis piedalījās sanāksmē par dzimumu līdztiesības principa ievērošanu budžetā (*Senior Budget Officials 3rd Experts Meeting on Gender Budgeting*) Francijā. Sanāksmes ietvaros notika pieredzes apmaiņa starp OECD dalībvalstīm, kuras dalījās informācijā par attiecīgās politikas ieviešanas veiksmes stāstiem, pozitīvajiem un negatīvajiem aspektiem, kā arī turpmāko attīstību. Secināms, ka dzimumu līdztiesības principu ievērošana budžeta veidošanā aktualizējas arvien lielākā skaitā OECD dalībvalstu, līdz ar to pārskatāmā nākotnē Latvijai ir jāpilnveido dzimumu līdztiesības aspekta iekļaušana budžeta veidošanas procesos (šobrīd tas tiek daļēji piemērots budžeta analīzes procesā). Kā norādīja starptautiskās organizācijas, šis aspekts varētu būt jāņem vērā dažādu projektu īstenošanā nākotnē, piemēram, Eiropas Savienības fondu apguvē, kur diskusiju rezultātā 2020. gada laikā varētu tapt vadlīnijas un cita nepieciešamā dokumentācija dzimumu līdztiesības principu ievērošanā. Vienlaikus ir skaidrs, ka šobrīd OECD dalībvalstīs nav vienotas metodikas konkrētā principa iekļaušanai budžeta veidošanas procesā, jo lielākā daļa dalībvalstu šo principu ievieš citādāk (atbilstoši savai specifiskajai situācijai).
- 2019. gada novembrī Finanšu ministrijas pārstāvis piedalījās sanāksmē par budžeta izpildi un rezultātiem (*15th Annual Meeting of the OECD Senior Budget Officials Performance & Results Network*) Francijā. Sanāksmes ietvaros notika pieredzes un viedokļu apmaiņa starp OECD dalībvalstīm par aktualitātēm un starptautiskajām tendencēm uz rezultātiem vērsta budžeta vadībā, budžeta plānošanā, izpildes rādītāju izmantošanā un izdevumu pārskatīšanā. Pēc sanāksmē sniegtās informācijas secināms, ka Latvija veiksmīgi turpina iesākto darbu gan sasaistes ar rezultātiem budžeta nodrošināšanā, gan arī izveidojot stabilu izdevumu pārskatīšanas procesa sistēmu. Secināts, ka Latvija ir to nedaudzo valstu skaitā, kurām izdevumu pārskatīšana ir budžeta procesa sastāvdaļa un ir iekļauta budžeta grafikā. Kā tika norādīts sanāksmē, daudzās valstīs sagatavotie izdevumu pārskatīšanas ziņojumi ir informatīvi un par tiem netiek pieņemti valdības līmeņa lēmumi. Kā labās prakses piemēri izdevumu pārskatīšanai tika minēti skaidri ikgadējie mērķi, sasaiste ar vidēja termiņa budžetu,

iekļaujoša pieeja (iesaistīt visas galvenās ieinteresētās puses), kapacitātes celšana, caurskatāmība, rezultātu publicēšana, apstiprināšana politiskā līmenī, ministriju iesaiste un motivācija. Tieši nozaru ministriju iesaiste un motivācija tika atzīti kā vieni no lielākajiem izaicinājumiem vairumā valstu – gan rādītāju definēšanā un to sasaistē ar finansējumu, gan izdevumu pārskatīšanā. Tāpat tika norādīts, ka tieši rezultatīvo rādītāju kvalitāte kļūs aizvien vitālāka gan finansējuma piešķiršanai konkrētai programmai, gan izdevumu pārskatīšanai, jo ar sliktu rādītāju sistēmu – izdevumu pārskatīšana var kļūt vājāka. Vienlaikus tika atzīmēts, ka rezultatīvie rādītāji būtu jāpārskata ik pēc 3 gadiem un jāpilnveido, lai tie skaidri raksturotu izlietoto finansējumu.

- 2020. gada februārī Finanšu ministrijas pārstāvji piedalījās veselības un finanšu ministriju vecāko budžeta amatpersonu veselības sistēmu fiskālās ilgtspējas sanāksmē (*8th Meeting of the DELSA-GOV Joint Network on Fiscal Sustainability of Health Systems*) Francijā. Pēc sanāksmes secināts, ka joprojām nepieciešams dialogs starp Finanšu un Veselības ministriju pārstāvjiem, lai sekmētu veiksmīgu veselības jomas attīstību. Tāpat tika runāts par to, ka nepieciešams novērtēt veselības jomai esošos līdzekļus un spēt tos efektīvāk izmantot, kā arī, lai spētu nodrošināt papildu finansējumu, jādoma par finansējuma palielināšanas iespējām. Izdevumu pārskatīšana sanāksmes ietvaros tika minēta kā viena no iespējām, lai apzinātu veselības jomas problēmjautājumus un turpmākos iespējamus risinājumus. Tika akcentēts, ka uzmanība jāpievērš plānošanai, it īpaši darbaspēka plānošanai, ņemot vērā tā vajadzības, ne tikai stimulējot un piesaistot ar lielāku atalgojumu.

Publisko iepirkumu vadošo ekspertu darba grupa (LPP)

- LLP grupas ietvaros Finanšu ministrija gatavoja/apstiprināja *Latvia country factsheet on public procurement response to COVID-19 crisis*.
- Tika izskatīti Publiskās pārvaldības komitejas rekomendāciju projekti *Recommendation on Governance of Infrastructure, Compendium of Good Practices for Quality Infrastructure Investments*.
- Tika sniegta informācija LLP aptaujai *Survey on Public Procurement and Responsible Business Conduct*.
- Tika izskatīts Publiskās pārvaldības komitejas darba un budžeta plāna projekts 2021.-2022. gadam. Latvija sniedza viedokli attiecībā uz Publiskās pārvaldības komitejas noteiktajām prioritātēm publisko iepirkumu jomā.
- Pārskata periodā Finanšu ministrijas pārstāvji piedalījās OECD organizētajos vebināros par iepirkumiem un publisko un privāto partnerību (*Management of ongoing infrastructure contracts, Public Procurement responses to the COVID-19: Lessons and experiences from countries*) un apmeklēja OECD organizēto *Public Procurement Week*, kas notika 2019. gada oktobrī.

Vecāko publiskā sektora amatpersonu godprātīguma jautājumos darba grupa

- 2020.gadā noslēdzās darbs pie godprātības rokasgrāmatas²⁹ (*Integrity Handbook*), kas ir apjomīgs metodisks materiāls, kura mērķis ir veicināt OECD Padomes Rekomendācijas par sabiedrības godprātīgumu³⁰ ieviešanai dalībvalstīs.

²⁹ www.oecd-ilibrary.org/sites/ac8ed8e8-en/index.html?itemId=/content/publication/ac8ed8e8-en

³⁰ Recommendation of the Council on Public Integrity,
<https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0435>

Rokasgrāmatas tēmas – līderība, atklātība, nopelnos balstīta pārvalde (*merit-based*), korupcijas risku vadība, kapacitātes celšana, visas sabiedrības iesaiste - atbilst OECD Padomes Rekomendācijai.

Atvērtās pārvaldības darba grupa

- Darba grupas galvenie darba virzieni – atvērtā pārvaldība un atvērta valsts, inovatīva pilsoņu līdzdalība, pilsoniskā telpa (*civic space*), atklātība un atbildība, publiskā komunikācija.
- Darba grupa ir publicējusi vairākus pētījumus, piemēram, par atvērtās pārvaldības indikatoriem, atvērtās pārvaldības stratēģiju izstrādi, inovatīvām līdzdalības metodēm un arī analītisku ietvaru (metodiku) pilsoniskās telpas novērtējumam dalībvalstīs.
- Atvērtās pārvaldības darbā var iesaistīties arī citas institūcijas un sabiedrības pārstāvji – proti, izveidotas neformālās ekspertu grupās par tādām tēmām kā publiskā komunikācija, atvērtās pārvaldības indikatoru, inovatīva pilsoņu līdzdalība. Izveidota arī inovatīvā pilsoņu līdzdalības platforma.
- 2020. gada jūnijā *One-on-One with the OECD Open Government Team – Latvia* sarunā tika pārrunāta atvērtās pārvaldības un valsts pārvaldes reformu ietvars Latvijā, kā arī tendences sabiedrības līdzdalības un dialoga ar pilsonisko sabiedrību jomā. OECD piedāvāja stiprināt sadarbību, izmantojot OECD indikatorus un valstu novērtējumus.
- OECD Atvērtās pārvaldības darba grupā gūtā pieredze ir lietderīga Latvijas Atvērtās pārvaldības nacionālā rīcības plāna ieviešanā un tiek popularizēta atvērtās pārvaldības iniciatīvu virzītāju vidū.

Dzimumu līdztiesības un pārvaldības darba grupa

- Darba grupas mērķis ir vērsts uz OECD Padomes rekomendāciju dzimumu līdztiesības jomā (*2013 Recommendation on Gender Equality in Education, Employment and Entrepreneurship* un *2015 OECD Recommendation of the Council on Gender Equality in Public Life*) ieviešanas uzraudzību un monitoringu.
- Darba grupa sniedz atbalstu vienotas pieejas (*whole-of-government*) dzimumu līdztiesības principu iedzīvināšanā, apvienojot dzimumu līdztiesības jomas ekspertus un dažādu nozaru politikas veidotājus. Darba grupa sniedz praktisku atbalstu citām OECD komitejām rīcībpolitiku izvērtējumu veikšanā piemērojot dzimumu līdztiesības skatījuma prizmu.
- Reaģējot uz pandēmijas ietekmi vardarbības ģimenē izplatībai dalībvalstīs, tika organizēta ārkārtas attālinātā tikšanās 2020. gada 29. aprīlī. Tās laikā dalībvalstis dalījās ar situācijas eskalāciju attiecībā uz vardarbības ģimenē pieaugumu saistībā ar COVID-19 pandēmijas ietekmi un ieviestajiem ierobežojošajiem pasākumiem. Tāpat dalībvalstis informēja par papildus ieviestajiem atbalsta pasākumiem tiem, kuri cietuši no vardarbības ģimenē.
- Dalībvalstu pieredze tiks apkopota OECD ziņojumā un pozīcijas dokumentā par COVID-19 ietekmi uz sievietēm, kas tiek gatavots OECD Ministru Padomes sanāksmei 2020. gada oktobrī.

Latvijas prioritātes darba grupā

- Atbilstoši “Plāna sieviešu un vīriešu vienlīdzīgu tiesību un iespēju veicināšanai 2018.-

2020.gadam” – vienlīdzīgu iespēju nodrošināšana darba tirgū, uz dzimumu balstītas vardarbības samazināšana un izskaušana, dzimumu līdztiesības institucionālā mehānisma stiprināšana.

- Latvijā ir panākts ievērojams progress nodarbinātības līmenī, taču ir izaicinājumi sieviešu un vīriešu līdztiesībai vadības pozīcijās un aprūpes pienākuma sloga sadalē. Šķēršļi ir saistīti ar dzimumu stereotipiem un segregācijai darba tirgū, kas savukārt ietekmē darba samaksas un vēlāk arī pensiju atšķirības starp vīriešiem un sievietēm.

REGULATĪVĀS POLITIKAS KOMITEJA

- 1) OECD RPC turpina darbu starptautiskās sadarbības regulējuma jomā attiecībā uz starptautisku organizāciju izdotu tiesību aktu un starpvalstu līgumu izstrādi un piemērošanu;
- 2) OECD RPC turpina darbu saistībā ar informācijas tehnoloģiju attīstību un to ietekmi uz tiesiskā regulējuma izstrādi un pieņemšanu, tiek iezīmēti divi virzieni 1) regulējums, kas regulē informācijas tehnoloģijas un inovācijas un 2) informācijas tehnoloģiju un inovāciju izmantošana valsts pārvaldē (t.sk. ietekmes novērtēšanā, konsultēšanā, informēšanā u.c.). Labās prakses piemērus un principus Latvija izmanto Vienotā tiesību aktu portāla projekta ieviešanā.

TŪRISMA KOMITEJA

OECD Tūrisma komitejas OECD 2019.–2020. gada prioritātes

- Tūrisma politikas monitorings dalībvalstīs, kas tiks veikts publikācijā *Tourism Trends & Policies*, kur OECD analizēs dalībvalstu politikas stratēģijas un izaicinājumus (digitalizācija, sadarbības ekonomika), apkopos tūrisma statistiku un veiks esošo OECD instrumentu analīzes.
- Ilgtspējīga un līdzsvarota/iekļaujoša izaugsme (*inclusive growth*) tūrisma attīstībā – pētījums fokusējas uz tehnoloģiju ietekmi uz tūrisma attīstību ilgtspējas kontekstā.
- Tūrisms un digitālā ekonomika – padziļināts pētījums par mazo un vidējo uzņēmumu (MVU) iesaisti digitālajos globālajos procesos (tai skaitā sadarbības ekonomika).

Latvijas prioritātes komitejas darbā

- Informācija par OECD dalībvalstīm un to COVID-19 pārvarēšanas stratēģijām tūrismā.
- Tūrisma komitejā Latvija kā īpašo prioritāti ir norādījusi MVU digitalizācija tūrismā.

Dalība komitejas sanāksmēs

- Ekonomikas ministrijas pārstāvji OECD Tūrisma komitejas rīkotajās sanāksmēs iepazīstināja ar Latvijas stratēģiju COVID-19 krīzes pārvarēšanai, sniedzot nepieciešamo informāciju dažādu pētniecības projektu īstenošanai.
- 2020. gada 12. jūnijā Ekonomikas ministrijas pārstāve piedalījās OECD un Eiropas Komisijas kopīgi rīkotajā reģionālajā seminārā “Atbalsts tūrisma nozarei COVID-19 apstākļos”, kur paneldiskusijas laikā iepazīstināja dalībniekus ar Latvijas pieredzi atbalstam tūrisma nozarei COVID-19 seku mazināšanai un Baltijas modeli vienota atbalsta mehānisma īstenošanai.

ĀRĒJO ATTIECĪBU KOMITEJA

- Ārējo attiecību komitejas kompetencē ir OECD attiecības ar valstīm ārpus OECD, kā arī ar starptautiskajām organizācijām un forumiem (ANO, G20, G7 u. c.). OECD ārējo attiecību mērķis ir izplatīt OECD standartus un politikas globālā mērogā, tādējādi veidojot vienādus noteikumus globālajā ekonomikā. OECD standartu un politiku izplatīšana notiek, valstīm pievienojoties OECD juridiskajiem instrumentiem (rekomendācijām), kā arī iesaistoties OECD komiteju darbā.
- OECD sadarbībai ar valstīm ārpus OECD ir paredzēti vairāki ārējo attiecību instrumenti, tajā skaitā valsts programmas, reģionālās programmas, kā arī tiek īstenota sadarbība ar būtiskiem spēlētājiem globālajā ekonomikā (*Key Partners*). Tāpat OECD sniedz ieguldījumu savas kompetences jomās starptautisko organizāciju un forumu darbā, tai skaitā tādās jomās kā nodokļi, korporatīvā pārvaldība, investīcijas, klimats, digitālā ekonomika, dzimumu līdztiesība, tērauda rūpniecības jaudas pārpalikums u. c.
- No 2018. gada novembra līdz 2020. gada jūlijam OECD Ārējo attiecību komitejas priekšsēdētāja bija Latvijas vēstniece Ivita Burmistre.

Būtiskākais no komitejā paveiktā 2019.–2020. gadā

- Komiteja ir uzsākusi darbu pie globālo attiecību stratēģijas izstrādes, kas ir dalībvalstu iniciēts un vadīts process, lai vienuviet definētu OECD sadarbības ar ne-OECD valstīm principus, vērtības un mehānismus, kā arī apkopotu jau pastāvošos OECD dokumentus, kas regulē OECD ārējās attiecības.
- COVID-19 krīzes kontekstā, sākot ar 2020. gada martu, komitejas ietvaros notika diskusijas par pandēmijas ietekmi uz partneru valstīm, pamatojoties uz sekretariāta sagatavoto analīzi, kas ir publicēta OECD *digital hub*. Neskatoties uz to, ka klātienes darbs ar partnervalstīm tika pārtraukts ceļojumu ierobežojumu dēļ, tomēr notika intensīva sadarbība, izmantojot attālinātā darba metodes.
- Komitejā turpinājās darbs OECD valstu programmu ietvaros, kas ļauj padziļināt sadarbību ar atsevišķām valstīm ārpus OECD, lai veicinātu šo valstu reformu procesus atbilstoši OECD standartiem un labajai praksei.
 - OECD un Kazahstānas Saprašanās memorands par sadarbību 2019.–2022. gadā sniedz ietvaru tālākai sadarbībai pēc Kazahstānas valsts programmas noslēgšanās (2015.–2018. gads). Būtiskākās prioritātes ietver produktivitāti un regulējumu, valsts uzņēmumu pārvaldības reformu, privatizāciju, ilgtspējīgas attīstības mērķu izpildi, tūrisma attīstību. Tāpat Kazahstāna veicina OECD pieeju un standartu izplatību plašākā reģionā, piemēram, atbalstot daudzpusējās nodokļu iniciatīvas (BEPS, Globālais forums) un OECD darbu tirdzniecības un transporta savienojamības jomās Centrālāzijā.
 - Turpinājās darbs pie prioritāšu identificēšanas OECD valstu programmām ar Ēģipti un Vjetnamu, pamatojoties uz Padomes 2019. gada februārī pieņemto lēmumu.
 - Turpinājās OECD un Taizemes valsts programmas (2018.–2020. gads) īstenošana, kura fokusējas uz pārvaldības un caurskatāmības, biznesa vides un konkurētspējas, digitālās transformācijas, iekļaujošas izaugsmes jautājumiem. Programmas vidēja termiņa pārskats plānots 2020. gada beigās.

- Notika darbs pie OECD un Marokas valsts programmas otrās fāzes sagatavošanas, koncentrējoties uz četriem pīlāriem – publiskā pārvaldība, integritāte un cīņa pret korupciju; ekonomiskā izaugsme, investīcijas un nodokļu sistēma; cilvēkkapitāls, ieskaitot izglītību un dzimumu līdztiesību; teritoriālā attīstība.
- Tāpat komitejas ietvaros norisinājās regulāras padziļinātās diskusijas par OECD reģionālo programmu īstenošanu ar Dienvidaustrumāzijas, Eirāzijas, Dienvidaustrumeiropas, Latīņamerikas un Karību jūras reģiona, Tuvo Austrumu un Ziemeļāfrikas valstīm, lai veicinātu OECD standartu un politiku izplatīšanu šajos reģionos.
 - OECD kā stratēģisko prioritāti starp reģionālajām programmām ir izvirzījusi Dienvidaustrumāziju, ņemot vērā šī reģiona izaugsmes tempus un pieaugošo lomu globālajā ekonomikā. Reģionālās programmas īstenošanā noteiktie horizontālie jautājumi: savienojamība, dzimumu līdztiesība, cilvēkkapitāls.
 - Eirāzijas nedēļa, OECD Eirāzijas konkurētspējas reģionālās programmas, kura ietver Centrālāzijas un Austrumu partnerības valstis, svarīgākais ikgadējais pasākums, tika pārcelta no 2020. gada uz 2021. gadu, ņemot vērā COVID-19 pandēmijas radītos ierobežojumus. Šis pasākums plānots Tbilisi, Gruzijā. Eirāzijas nedēļas norise reģionā ir svarīga, lai sniegtu papildus stimulu sadarbības kāpināšanai ar reģiona valstīm. Vienlaikus 2020. gadā Eirāzijas nedēļas vietā norisinājās vairāki vebināri ar reģiona valstu augsta līmeņa pārstāvju dalību, diskutējot par COVID-19 ietekmi uz reģiona valstīm. Tāpat notiek darbs pie reģionālās programmas mandāta pagarināšanas 2021.–2025. gadam. Plānots arī turpmāk izmantot OECD ekspertīzi, standartus un principus, lai stiprinātu institūcijas un politikas Eirāzijas valstīs, ietverot tādus jautājumus kā godīga konkurence; atvērti, caurskatāmi un stabili investīciju ietvari; labāka tirdzniecības un transporta savienojamība; labāka nodokļu administrācija un regulējošie ietvari u. c.
 - OECD sadarbība ar Ukrainu notiek gan Eirāzijas konkurētspējas reģionālās programmas ietvaros, gan īpaša OECD un Ukrainas Saprāšanās memoranda un Rīcības plāna ietvaros. Sadarbības prioritāšu jomās (pretkorupcija, pārvaldība un likuma vara, kā arī investīciju un biznesa vides jautājumi) tiek īstenoti vairāki projekti, izmantojot tai skaitā Eiropas Komisijas un OECD dalībvalstu finansējumu un ekspertīzi.
- Komitejas ietvaros notika padziļinātās diskusijas par aktualitātēm OECD sadarbībā ar *Key Partners* jeb būtiskiem spēlētājiem globālajā ekonomikā – Ķīnu, Indiju, Indonēziju, Brazīliju, Dienvidāfrikas Republiku. Tiek īstenota pēc kārtas trešā OECD un Indonēzijas kopējā darba programma. Sekojot OECD un Dienvidāfrikas Republikas nodomu deklarācijas parakstīšanai, kopējo darba programmu plānots parakstīt 2020. gadā. Tiek sagaidīts, ka Indijas G20 prezidentūra 2022. gadā sniegs labvēlīgas iespējas stiprināt sadarbību ar OECD, tai skaitā parakstot kopēju darba programmu. Darbs ar Brazīliju notiek OECD paplašināšanās sarunu kontekstā. Darbs pie OECD un Ķīnas darba programmas norit lēnākā tempā, ņemot vērā nepietiekamo apņemšanos no Ķīnas puses strādāt tādos OECD pusei būtiskos jautājumos kā cīņa pret korupciju, eksporta kredīti un tērauda rūpniecības jaudas pārpalikums.

Latvijas prioritātes komitejas darbā un ārējo attiecību jomā:

- Latvija turpina izmantot OECD platformu, lai veicinātu attīstību Latvijai prioritārajos reģionos kā Centrālāzijas un Austrumu partnerības valstis:
 - Latvija 2019. gadā sniedza ieguldījumu OECD un Ukrainas Saprašanās memoranda un Rīcības plāna īstenošanā, atbalstot Ukrainas decentralizācijas reformu īstenošanu. Šim mērķim Latvijas valdība piešķīra finansējumu 40 000 EUR apmērā, kā arī tika piesaistīta Latvijas ekspertīze projekta īstenošanā.
 - Tāpat Latvijas eksperti piedalās citu donoru finansētos OECD projektos partnervalstu atbalstam, nododot Latvijas pieredzi. Būtiski arī turpmāk veicināt Latvijas ekspertu dalību OECD projektu īstenošanā, daloties ar partnervalstīm Latvijas reformu pieredzē.
 - Latvija aktīvi piedalās OECD Eirāzijas konkurētspējas reģionālās programmas darbā, nodrošinot pārstāvību reģionālās programmas konsultatīvajā padomē. Latvijas vēstniecību un nozaru ministriju pārstāvji sniedza ieguldījumu OECD Eirāzijas konkurētspējas reģionālās programmas mandāta pagarināšanas (2021.-2025. gadam) procesā.
 - Latvijas interesēs ir strādāt pie tā, lai nākotnē tiktu veicināta strukturāla sadarbība, piemēram, izveidota OECD valsts programma ar kādu no Eirāzijas reģiona valstīm, veicinot tālāku reģiona attīstību un tuvošanos OECD standartiem un labajai praksei.
- Latvija aktīvi iestājas, lai OECD darbā tiktu ievērota OECD kopējā pieeja, kas pamatojas OECD Padomes lēmumos par sadarbību ar Krievijas Federāciju (turpmāk – KF) tehniskā līmenī, izslēdzot sadarbību politiskā līmenī. Attiecīgie Padomes lēmumi tika pieņemti 2014. gadā, reaģējot uz KF spertajiem soļiem Ukrainas krīzes kontekstā. Latvijas 2020. gadā izstrādātie grozījumi OECD Izglītības politikas komitejas (turpmāk – EDPC) Globālo attiecību stratēģijā, kas uzsver sadarbību ar KF tehniskā līmenī, sekmēs OECD dalībvalstu interesēm atbilstošu un principiālu EDPC ārējo attiecību veidošanu.

Latvija izmanto OECD ekspertīzi un resursus, tajā skaitā, statistikas datus divpusējo politisko attiecību veidošanā ar Dienvidaustrumāzijas, Eirāzijas, Dienvidaustrumeiropas, Latīņamerikas un Karību jūras reģiona, Tuvo Austrumu un Ziemeļāfrikas valstīm.

BUDŽETA KOMITEJA

- Būtiskākais process Budžeta komitejā pārskata perioda ietvaros bija darbs pie OECD darba un budžeta programmas 2021.–2022. gadam (OECD pirmās daļas budžets, kuru sedz dalībvalstu iemaksas).
- Uzsākot darbu pie budžeta sagatavošanas, 2020. gadā tika veikta dalībvalstu vidēja termiņa orientāciju aptauja (*medium term orientations – MTO*) ar mērķi iegūt valstu viedokļus par nepieciešamajām budžeta izmaiņām nākamajam periodam. Tāpat norisinājās delegāciju vadītāju diskusijas, sagatavojot vēstnieku neformālo konverģences dokumentu, kas ietver stratēģiskās prioritātes organizācijas darbam 2021.–2022. gadam. Dokumentā tiek uzsvērtā OECD būtiskā loma, sniedzot palīdzību valstīm, lai mazinātu COVID-19 pandēmijas ekonomiskās un sociālās sekas, vadītu atveseļošanās procesu, kā arī veicinātu sabiedrību un ekonomisko sistēmu izturētspēju. Dokumentā minētās tematiskās prioritātes – klimats; digitalizācija; ekonomiskā politika un strukturālās reformas, jo īpaši izglītības, prasmju un nākotnes darba aspektos;

nodokļi; tirdzniecība. Attiecībā uz horizontālo projektu jomām tika definētas tādas tēmas kā klimats, mājokļu jautājums, digitalizācija, sabiedrības novecošanās, produktivitāte. Tāpat minēts, ka visas politikas jomas nepieciešams skatīt caur dzimumu līdztiesības un ilgtspējīgās attīstības mērķu prizmu. Latvija aktīvi piedalījās visās ar budžeta veidošanu saistītajās aptaujās un diskusijās, ministrijām identificējot Latvijai būtiskākos OECD darba jautājumus.

- Atbilstoši OECD procedūrai vienošanos par organizācijas budžeta aploksni 2021.–2022. gadam bija nepieciešams panākt jau šī gada jūlijā, tomēr dalībvalstis nespēja atbalstīt sekretariāta priekšlikumu. Līdz ar to darbs turpinās, lai panāktu vienošanos. No vienas puses, daļa dalībvalstu atbalsta budžeta apjomu, nepiemērojot indeksāciju atbilstoši inflācijai, izvirzot šādus argumentus: aicinājums meklēt veidus efektīvāk un racionālāk izmantot pieejamos budžeta līdzekļus; sarežģītā ekonomiskā situācija COVID-19 kontekstā. No otras puses, daļa valstu atbalsta nelielu budžeta palielinājumu (proti, indeksāciju atbilstoši inflācijai), kā arī uzsver OECD lomu, sniedzot ekspertīzi valstīm, lai palīdzētu veidot ilgtspējīgu atveseļošanos no krīzes. Dalībvalstis ir vienprātīgas attiecībā uz jomām, kurās ir būtiski aktivizēt darbu: OECD nodarbinātības pakotne, pensiju sistēmas pārskats un reforma, organizācijas izmaksu efektivitātes veicināšana, organizācijas darbinieku nacionālās diversitātes veicināšana, diskusijas par brīvprātīgo maksājumu sistēmas efektivitāti. Aktīvs darbs pie šiem jautājumiem ir sagaidāms jau 2020. gada rudenī.

DZIMUMU LĪDZTIESĪBAS DRAUGU GRUPA

- OECD Dzimumu līdztiesības draugu grupas mērķis ir sniegt platformu diskusijām par OECD direktorātu, kā arī dalībvalstu darbu, integrējot dzimumu līdztiesību kā horizontālo jautājumu dažādās politikas jomās.
- Kopš 2018. gada septembra līdz 2020. gada martam Dzimumu līdztiesības draugu grupas līdzpriekšsēdētāja bija Latvijas vēstniece OECD I. Burmistre.
- OECD pieeja, skatot dzimumu līdztiesības jautājumus, fokusējas ne tikai uz jautājuma ētisko un cilvēktiesību aspektu, bet arī uz ekonomisko aspektu, proti, cik ekonomikai “izmaksā” sieviešu diskriminācija. Piemēram, OECD sniegusi aprēķinu, ka sieviešu nodarbinātības līmeņa palielināšana radītu vidējā IKP uz vienu iedzīvotāju pieaugumu apjomā no aptuveni 0.05 līdz 0.40 procentpunktiem atkarībā no konkrētās valsts.³¹
- 2019.–2020. gadam Dzimumu līdztiesības draugu grupas ietvaros ir notikušas diskusijas par šādām tēmām – dzimumu līdztiesība un tirdzniecība, dzimumu stereotipi reklāmā, sievietes uzņēmējdarbībā, seksuālā ekspluatācija un aizskaršana attīstības sadarbībā, dzimumu nevienlīdzības novēršana izglītībā (un sieviešu izcili profesionālie panākumi kā paraugs meitenēm karjeras izvēlē), dzimumu vardarbības novēršana, dzimumu līdztiesība un tieslietas, LGBTI jautājumu regulējums. Šo diskusiju secinājumi norāda, ka OECD ietvaros jāturpina darbs pie statistikas datiem, kuri ir sadalīti pēc dzimuma. Šādi dati ļauj izdarīt secinājumus par sieviešu, vīriešu un LGBT personu dzīves sociālajiem un ekonomiskajiem apstākļiem, un tos ir būtiski izmantot politiku veidošanā. Tāpat svarīgi nodrošināt sieviešu līdzdalību lēmumu pieņemšanā dažādās

³¹ OECD (2018), Is the Last Mile the Longest? Economic Gains from Gender Equality in Nordic Countries, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264300040-en>.

politikas jomās, lai tiktu ņemti vērā sievietēm būtiskie jautājumi. Vienlīdz aktuāli ir turpināt darbu pie dzimumu stereotipu mazināšanas sabiedrībā, jo stereotipi ierobežo personu iespējas realizēt savu potenciālu un talantu, kā arī liedz sniegt pilnvērtīgu ieguldījumu sabiedrībā un ekonomikā.

- Ņemot vērā COVID-19 krīzes izraisītās sekas, OECD sekretariāts izstrādāja politikas dokumentu par krīzes ietekmi uz sievietēm *Women at the core of the fight against COVID-19 crisis*³², pamatojoties uz kuru notika diskusija Dzimumu līdztiesības draugu grupā. Pandēmija īpaši skārusi sievietes, jo sievietes ir lielā mērā nodarbinātas veselības un sociālās aprūpes sektorā. Tāpat izglītības iestāžu slēgšana palielināja sieviešu slodzi, ņemot vērā bērnu aprūpi un izglītošanu mājās papildus attālinātā darba pienākumiem. Krīzes laikā būtiski palielinājās vardarbība pret sievietēm mājās. Tiek uzsvērts, ka, veicot ekonomikas atveseļošanas pasākumus un atbalsta pasākumus sociālajām grupām, ir īpaši būtiski ņemt vērā sieviešu situāciju. I. Burmistre informēja grupu par Latvijas valdības īstenoto reakciju uz krīzi un veiktajiem pasākumiem, kuri ietekmē sieviešu situāciju.
- I. Burmistre kā OECD Dzimumu līdztiesības draugu grupas vadītāja iesaistījās Starptautiskajā dzimumu līdztiesības līderu iniciatīvā (*International Gender Champions Initiative*), kuras Parīzes filiāle tika atklāta 2019. gada novembrī Parīzes Miera foruma laikā ar Francijas prezidenta Emanuela Makrona un vairāku starptautisko organizāciju līderu dalību. Iniciatīvas ietvaros līderi veic konkrētus pasākumus, lai veicinātu dzimumu līdztiesību savā profesionālajā darbībā.
- Minētajā laika posmā OECD darbs dzimumu līdztiesības jomā paplašinājās. 2020. gadā darbu uzsāka jauns OECD formāts Publiskās pārvaldības komitejas ietvaros – Dzimumu līdztiesības integrētās pieejas un pārvaldības darba grupa (*Working Party on Gender Mainstreaming and Governance*), kuras mērķis ir veicināt dzimumu līdztiesības kā horizontālā jautājuma iekļaušanu dažādās politiku jomās. Darba grupas sanāksmēs aktīvi piedalījās Labklājības ministrijas un Valsts kancelejas pārstāvji. Tāpat sagatavojot OECD budžetu 2021.–2022. gadam, vēstnieku neformālajā konverģences dokumentā dzimumu līdztiesība tika iekļauta kā horizontālā prioritāte, kas norāda uz šī jautājuma būtisko nozīmi organizācijas darbā.
- Ņemot vērā darba grupas ietvaros izskatīto plašo tēmu loku, ieguldījumu sanāksmju sagatavošanā attiecībā uz situāciju Latvijā sniedza nozaru ministrijas. Tāpat tika nodrošināta atgriezeniskā saite, informējot ministrijas par sanāksmju rezultātiem, tajā skaitā, par OECD dalībvalstu labo praksi un izaicinājumiem, lai tos ņemtu vērā dzimumu iekļaujošu nozaru politiku veidošanā Latvijā.

Ārlietu ministrs

E.Rinkēvičs

Vīza: valsts sekretārs

A.Pelšs

³² OECD (2020), OECD Policy Responses to Coronavirus (COVID-19). Women at the core of the fight against COVID-19 crisis.